

LIETUVOS EKOMONIMĖ PROBLEMA

Antanas Butkus

Pagrindinė Lietuvos ūkio problema tomis naujomis pripažinimo apylinkėmis lieka ta pati. Ji net dar paaštrėja. Lietuvos ekonomika priklausys nuo to, kokia kaina ji apsirūpins energijos šaltiniais (nafta, dujomis, ect.) – taip formuluoja svarbiausią Lietuvos bėdą "Lietuvos ryto" korespondentė Aušra Maldeikienė, ekonomikos mokslų kandidatė kalbėdama su Dirvos korespondentu Antanu Butkumi. Jei šias žaliavas pavyktų gauti pastoviomis sutartinėmis kainomis, tai būtų stabilizuota gamyba, garantuota ūkio plėtotė.

– AB. Nuo ko priklauso užsienio investicijos?

– AM. Užsienio investicijų aktyvumas taip pat nemažai priklauso nuo aukščiau suformuluotos problemos sprendimo. Jei sąlygos čia bus mums palankios, labai tikėtina ir didelių Vakarų firmų integracija į Lietuvos ūkį (kol kas Lietuvoje veikia per 200 bendrų įmonių, bet iš tiesų jų steigėjai – smulkūs investitoriai. Užsienio pagalba Lietuvai, tokiu atveju, galėtų būti efektyvesnė, mat tie, kurie ruošiasi mums pagelbėti, labiau sieja norėtų remti būtent didelių investorių bendras įmones, o mažiau – privatų verslą ir visai nenorėtų savo pagalbos skirti valstybinėms įmonėms finansuoti.

– AB. Kas trukdo savų pinigų įvedimą?

– AM. Dėl ekonomikos kolapso Sovietų sąjungoje nėra įmanoma ir racionalu litą "rišti" su rubliu. Tai pragmatiška realybė. Yra – ir šiuo metu labai stiprių – politinių nuostatų, to nedaryti. Taigi, lito "pririšimo" prie tos ar kitos valiutos klausimas atviras. Vyriausybės koridoriuose gvilde-nami įvairūs variantai: nuo ekių iki vokiečių markės. Kalbama ir apie JAV dolerius, tiesa, mažiau čia opontų.

– AB. Kaip Lietuvos spauda prognozuoja ekonominę pažangą?

– AM. Kita didelė ekonominė problema Lietuvos spaudoje – sienų klausimas. Iš esmės tai ekonomikos at-

virumo klausimas. Pragmatiškesni ekonomistai tvirtina, kad Lietuvos ekonomika turėtų būti maksimaliai atvira visoms prekėms, investicijoms, visiems kapitalams.

Tačiau dėl dabartinių politinių jėgų išsidėstymo, atrodo, gali nugalėti protekcionistinės politikos šalininkai, ir tada vargu ar Lietuvoje būtų įmanoma sėkmingai transformuoti ekonomiką.

– AB. Kokios dar bėdos spaudžia ekonomikos renesansą?

– AM. Labai didelė Lietuvos ūkio problemos – ekonomikos valdymas. Šiuo metu, kai vis labiau didėja ekonominis neapibrėštumas ir ūkio suirutė, Lietuvos valdžia ėmėsi "rankinio ūkio valdymo" (Tai AM terminas). Jį vertėtų suprasti kaip itin didelę, beveik neįtikėtiną, ekonominių sprendimų koncentraciją ministro pirmininko rankose (matyt, gerokai didesnę nei ankstyvesniais sovietiniais laikais, kai valdymas irgi dažniausiai buvo komandinis). Kiek tai dabar neišvengiama ir pateisinama – sunku tvirtinti, tačiau aišku, kad taip ilgai trukti negali. Be-

JAMES BAKER KELIONĖ Į LIETUVĄ

Vytautas Šeštokas

Jeigu būtų buvę ne pirmas kartas gal ir nevertėtų šio įvykio komentuoti. Tačiau šis įvykis buvo neeilinis.

Je, tai gali artimiausiu metu tapti ne tik ekonominė, bet ir politinė problema, mat gali suponuoti vyriausybę krizę. Antra vertus, tokia valdymo struktūra neatitinka nei mūsų deklaruojamų tikslų (pirmiausia rinkos ekonomikos kūrimo), nei naujų orientacijų ūkyje (stabdoma alternatyvi ekonomika).

– AB. Ponia Aušra, kas dar Jums "ant širdies" guli?

– AM. Paskutinis klausimas, tai jokių būdu ne ekonomikos bėda – vertybių orientacijų kitimas. Lietuvos žmonės (bent jau labai nemaža jų) trokšta didelių socialinių garantijų, lygiaus paskirstymo, daug mažiau dėmesio skirdami savo gamybinio potencialo didinimui (naujos veiklos paieškos, didesnis darbo efektyvumas, ect.).

nis ir JAV valstybės Departamento vadovas aplankė Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes pirmą kartą, joms jau atgavus pilną nepriklausomybę.

Šios kelionės išpūdziai ir pinigine parama suteikta ar pažadėta toms valstybėms, nepadarė laukto išpūdzio. Juo labiau, kad Baltijos valstybės dar vis traktuojamos kaip Sovietų Sąjungos ekonominės sistemos palikuonys.

J. Bakeris pažadėjo pilną paramą Baltijos valstybėms, tačiau mažai ką galės ištesėti, nes Amerikos pinigine parama bus labai maža. Baltijos valstybės dar netraktuojamos kaip Lenkija, Vengrija, Čekoslovakija ar kitos nepriklausomos valstybės.

Lankydamas šiuos kraštus, Bakeris pirmiausia sustojo Taline, Estijoje kiekvienai valstybei pašvėsdamas tik po tris valandas.

Jis atvežė trims Baltijos kraštams dovanų, sumoje 14 milijonų dolerių. Gal išpūdingiausias simbolinis

momentas buvo, kad jis atvežė visų trijų kraštų vėliavas, kurios per 51 metus kabojo valstybės Departamentų koridoriuje, Washingtone.

Po Estijos ir Latvijos vizitų jis atvykęs į Vilnių pakartojo tuos pačius žodžius, kad mes norime jums padėti. Tačiau praktiškai baltiečiai yra pareiškę, kad jie prieš jo vizitą jau anksčiau yra priėmę 39 kitų valstybių užsienio reikalų arba jiems prilygstančių ministerius.

Ypatingai Lietuvos prezidentas Vytautas Landsbergis, kuris anksčiau buvo kritiškas G. Busho administracijai už permažą dėmesį Lietuvai, šia proga pareiškė, kad jis asmeniškai yra patenkintas Amerikos politika.

Baltiečių Aukštosios Tarybos pirmininkų šio meto rūpestis yra, kaip galima greičiau atitraukti esamą sovietijos kariuomenę iš Baltijos valstybių. Tačiau šiuo atveju J. Bakeris negalėjo nieko gero pasakyti.

Baiminasi, kad neįvyktų panašiai kaip su Vokietija, kuri už Sovietų kariuomenės atsikratymą turės sumokėti bilijonus dolerių. (Nukelta į 3 psl.)

Naujosios Vilnios geležinkelio stotyje, pro kurį sunkią tremtį išėjo tūkstančiai gyvulinių vagonų, prikimštų geriausiais mūsų žmonėmis. Jų atminimui, ypač kurie niekad nebegrįžo į savąją žemę, pastatytas geležinkelio vartus primenantis paminklas. Prie jo nuolat renkasi artimųjų netekę giminės, uždega meilės ir atminimo žvakutes, tyliai meldžiasi.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• **LENKIJOS SENATORIŲ GRUPĖ** lankėsi Lietuvoje tyrinėdami didesnes galimybes išlyginti įvairuojančius lietuvių – lenkų santykius. Tuos santykius tyrinėjantieji lietuviai sako, kad sunkiausia tuos santykius tvarkyti su tais lenkais, kuriuos iš pavardžių gali atsekti, kad jie yra sulenkėję lietuviai. Daug lengviau sekasi su tikrais lenkais, kilusiais iš Varšuvos ar Krokuvos apylinkių.

• **LIETUVAI**, kada norima platesniu mastu panaudoti savo žemėje ir vandenyse esančią naftą, reikalinga dar ir kita naftos perdirbimo įmonė. Ji numatyta statyti netoli Klaipėdos. Mažeikiuose esanti naftos perdirbimo įmonė, jei reikala tvarkysis kaip numatyta, perdirbs tik iš sovietijos gaunamas naftos žaliavas.

Lietuvos žalieji, kurie priešinas bet kokiems žemės ir vandenų užteršimams, jau rengia demonstracijas, kad naujos naftos perdirbimo įmonės nebūtų statomos.

• **MEDININKŲ ŽMOGŽUDYSTES** aiškinantieji specialistai teigia, kad jas įvykdė ne juodosios baretės, bet specialus kariuomenės dalinys. Esą atsiranda daugiau liudininkų, kurie ta kryptimi kaltininkų ieškant ir siūlo.

• **ESTIJOJE KELIAS DIENAS VYKO** Baltijos kraštų Aukščiausios Tarybos pirmininkų, vyriausybės pirmininkų ir užsienio reikalų ministerių pasitarimai, kuriuose dalyvavo pasaulio geriausi finansininkai aptariant išėjimą į laisvą rinką.

• **DANIJA, VIENA IŠ AKTYVIŲ VALSTYBIŲ**, kuri dėjo galimas pastangas, kad Lietuva greit išeitų į pilną nepriklausomybės kelią, dabar paskelbė, kad Baltijos valstybėms duosianti 300 milijonų dolerių pagalbą.

• **RUGSĖJO 24 D. GORBAČIOVAS PASKELBĖ**, kad tuoj bus paskirti deryboms su Baltijos valstybėms pirmininkai ir sudarytos komisijos. Derybininkai būsią aukšto lygio ir derybos greit prasidėsiančios.

• **KOVOJANTIEJI SU SAVIŽUDYBĖMIS SUSIRŪPINĖ**, kad savižudybių skaičius Lietuvoje kasmet didėja. Nuo prieš karinio lygio dabar žmogžudystės padidėjusios keturis kartus ir per metus siekia 1300 asmenų. Anksčiau daugiau žudėsi miestuose gyvenantieji, o dabar kaimuose.

Žudymosi priežastys labai įvairuoja. Daugiausia visokie nepasisekimai ir šeimyninio gyvenimo nesutarimai.

• **IGNALINOS ATOMINĖJ ELEKTRINĖJ** dirba apie 4000 iš sovietijos atvykusių darbininkų. Iš jų apie 600 ketina grįžti į savo kraštus, kur jie yra gimę arba ilgiau gyvenę. Lietuvai, toliau vadovauti tą atominę jėgainę, didelių sunkumų nesudarys, nes jau yra pasiruošusių lietuvių tas vietas užimti.

• **KAUNO MIESTO BURMISTRAS IR VILNIAUS VICE-BURMISTRAS** lankėsi Italijoje. Juos trumpam pokalbiui buvę priėmęs ir Popiežius Paulius II.

• **LIETUVOS GENERALINIS PROKURORAS** viešai paskelbtu raštu kviečia į jo raštinę atvykti visus besislapstančius OMONo karius ir atiduoti iki šiol neatiduotus ginklus ir apie savo darbus duoti reikalingus paaiškinimus.

• **IKI ŠIOL BUVO** tik žodinis pažadas, kad visi lietuviai, tarnaujantieji sovietinėj armijoje, bus iš kariuomenės atleisti ir galės grįžti į savo gyvenamąsias vietas. Dabar jau pats Gorbačiovas išleido įsakymą, kad jie iš kariuomenės turi būti atleisti rugsėjo – spalio mėnesį.

• **VILNIAUS RADIJAS**, kurio pranešimų kasdien klausosi nemažai lietuvių, nuo rugsėjo 29 d. pakeitė siunčiamų žinių bangas. Dabar girdima 11675; 11790; 15180; 17605 ir 17690 bangomis. Žinių transliavimo laikas dabar bus viena valandą anksčiau, nes Lietuvoje jau pasibaigė vasaros laikas.

Vilniaus radijo žinias, siunčiamas užsienio lietuviams tvarko žurnalistas E. Butkus. Jis, užklaustas kada kelsis į atgautą TV ir radijo bokštą atsakė, kad ten reikia ne tik atremontuoti, bet ir nuo didelio užteršimo gyvsidabriu ir chemikalais ilgai valyti, kad nekenktų sveikatingumui. Mano, kad gal lapkričio mėnesyje jau galės persikraustyti.

• **PER VILNIAUS RADIJĄ** rugsėjo 21 d. buvo duotas platesnis pasikalbėjimas su VLIKo pirmininku dr. K. Bobeliu. Kalbėjo apie VLIKo misijos atlikimą, veiklos užbaigimą, turimo turto atidavimą Lietuvos valstybei. O rugsėjo 24 d. ELTa paskelbė apie VLIKo susitarimą su Lietuvos vyriausybe, nes pirmininkas ir keli VLIKo atstovai buvo susitikę su min. pirmininku G. Vagnorium, o pirmininkas su Aukščiausios Tarybos pirm. V. Landsbergiu.

• **KURĮ LAIKĄ IŠ ŠVEDIJOS** į Lietuvą buvo lietuvių kalba pranešinėjamos žinios, bet jos šią savaitę sustojo. Manoma, kad jos savo trumpalaikę misiją atliko.

• **ŠIUO METU, KADA DAUG KALBAMA** apie Lietuvos žemės ūkio reformą, dažnai klausama, kiek gi dabar Lietuvoje yra didelių valstybinių dvarų: kolūkių ir valstybinių ūkių. Pasirodo, kad kolūkių yra 878 ir 465 valstybiniai ūkiai. Jų dydis labai įvairuoja, net siekia iki 8000ha.

• **LIETUVOJE ATATINKAMOMIS** iškilėmis buvo paminėta Lietuvos Statuto išleidimo 425 m. sukaktis. Visi teisininkai pripažįsta, kad tais laikais buvo pats moderniškiausias teisinis kūrinys.

Vienas iš laužų Lietuvoje rugpjūčio 23 d. kada nuo Vilniaus iki Talino trys Baltijos Valstybės bendrą šviesa buvo apšvietusios laisvės kelią.
Ed. Šulaičio nuotr.

ORGANIZUOTOS IŠEIVIJOS PERSITVARKYMAS

Antanas Dundzila

Nepriklausomybę atgavus, natūralu pasvarstyti esminių išeivijos organizacijų likimą.

Kai kurios iš jų gyvavo ir veikė todėl, kad Lietuva buvo okupuota ir panašios veiklos Lietuvoj negalėjo būti ar, geriausiu atveju, buvo rizikinga, be aiškos ateities. Dalis jų tamavo mūsų išeivijos visuomenei, dalis – konkrečiai rūpinosi Lietuvos laisvės reikalais. Nesilaikiant į kraštutinumus, iš čia suminėtu bruožų sudarė visumą, organizuotame gyvenime apėmusi po kelias šios veiklos sritis. Padėčiai pasikeitus – nepriklausomybę atgavus – mūsų organizuoto gyvenimo pobūdis, be abejo, irgi keisis.

Šį klausimą gvildendami įsisąmoninkime, kad nepriklausomybės atstatymas yra lietuvių tautos maldų, norų ir vilčių išpildymas. Tai didelis posūkis kiekvieno mūsų gyvenime. Jo šešėlyje atviromis akimis privalome žvelgti ir į mūsų išeivijos visuomeninę aplinką. Tą aplinką privalome pritaikyti pasikeitusiai padėčiai. Tų pasikeitimų nereikia bijoti: jie yra natūrali siektos bei atgautos nepriklausomybės išvada.

Pradėkime su labai reikšmingu pavyzdžiu, su DIRVOJE jau skelbtu Lietuvos Atstovo Stasio Lozoraičio pareiškimu, kad nuo 1940 metų ypatingose sąlygose veikusi Lietuvos Diplomatinė Taryba savo uždavinį yra atlikusi. Artimoj ateityj (šiuos žodžius skaitant, gal jau tai bus ir įvykę) mūsų diplomatai suvažiuos į vieną ir (kaip tikimasi), iš Lietuvos atvykusiam AT pirmininkui Vytautui Landsbergiui pareikš, kad pusę šimtmečio trukęs darbas yra pabaigtas, kad atstovavimas bei Lietuvos interesų gynimas yra atiduodamas į Lietuvos valdžios rankas.

VLIKas

Išeivijoje šalia Diplomatinės Tarybos išimtinai Lietuvos laisvinimo bei vadavimo reikalais rūpinosi Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIKas). (Lietuvių Bendruomenės ir kai kurių kitų organizacijų veikla čia yra truputį kitoje kategorijoje, nes jos veikė ir kitose srityse.) Dabar, jei Lietuva yra nepriklausoma, tai panašiai kaip Diplomatinė Taryba, VLIKo veikla yra pasibaigus.

1981 m. priimto VLIKo Statuto versijoje nėra baigiamųjų nuostatų – kokių būdu VLIKo veikla gali būti sustabdoma. Taigi sprendimą turės daryti arba VLIKo seimas arba VLIKo taryba. Sprendimo reikia laukti ne vėliau šių metų lapkričio mėnesį, kada (jei ne anksčiau), pagal Statuto 8-a straipsnį, privalo būti sušaukta eilinė seimo sesija. Jau žinoma, kad VLIKo seimas posėdžiaus lapkričio gale.

VLIKo lėšoms telkti (VLIKo statuto #46 straipsnis) veikia JAV legalizuotas ir įstatymo keliu tam tikromis mokesčių privilegijomis apsaugotas Tautos Fondas (TFas). Šiuo metu TFas turi sukaupęs virš dviejų milijonų dolerių ir, bendrai paėmus, mūsų visuomenė jį gražiai remia. Tačiau TFas veikia komplikotai. TFO apimtyje yra bent trys atskiri izdai, kurių didžiausias (apie \$1.5 milijono) "bus naudojamas TFO uždaviniams, Lietuvai išsivadavus iš pavergties" (-TFO nuostatų #II-1). Kadangi VLIKas TFą praktiškai valdo TFO nuostatuose numatytais 45% paduotų balsų, tai nei VLIKo nei TFO darbas gali nesibaigti nepriklausomybę atgavus. Taigi, kaip matote, yra visai nebūtina, kad nepriklausomybę atgavus Vyriausio Lietuvos Išlaisvini-

mo Komiteto darbas pasibaigė; taip pat nereikia, kad, jei nėra VLIKo, gali nebūti TFO.

Klausimai: Kaip bus išspręstas TFO pinigų likimas? Ar JAV įstatymų ribose bus įmanoma kokia nors prasme tų pinigų bent dalį pervesti tiesioginiai Lietuvai? Kokį iš tikrųjų yra TFO padaryti išpareigojimai mirusiems ir gyviesiems savo nariams – aukotojams, kai apie Lietuvos nepriklausomybę buvo svajojama bet dar be konkrečių prošvaisčių? Ar tie du milijonai Lietuvai gali būti iš tikrųjų reikšmingi ir, jei taip, tai kur bei kaip juos Lietuvoje nukreipti? Ar, dabar dar turint gana plačią rėmėjų bazę išeivijoje, yra tiksli svarstyti TFO, kaip lėšų telkimo institucijos JAV, likvidavimą? Ar VLIKas pavirs į finansinę instituciją, iš šalies dirguojančią TFO uždavinius? Ar TFO vadybė atsispirs pagundai kokių nors būdu įtaigoti Lietuvos valdžią savo žinioje laikomais pinigais, ar ji sutiks priimti Lietuvos pageidavimus? – Paskutinį klausimą keliu todėl, nes vienas, anais laikais dar "kylantis" mano kartos veikėjas, man šitaip atvirai (bet ir ciniškai) paaiškino: "Visa trintis" tarp VLIKo ir kitų organizacijų esmėje glūdi dėl VLIKo žinioje esančių pinigų!"

Taigi tiek juridine, tiek visuomenine prasme VLIKo – TFO tolimesnių ėjimų reikalai atrodo gana komplikuoti. Mažų mažiausia, TFas paprastu savo narių nutarimu per dieną neužsidarys: jei net ir būtų nuspręsta veiklą nutraukti, reikės laiko tas milijonines sumas įstatymų saistomu keliu sutvarkyti. Duok Dieve, kad apsieitume be aštresnių konversijų, ypač be bylinėjimosi JAV teismuose, be didesnių administracinių išlaidų.

(Bus daugiau)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by Amerikan Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$25.00 • Single copy 60 cents. Prenumerata metams \$25.00, pusel metų \$15.00 • Atskrido numerio kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde ar inicialais nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinami straipsniai grąžinami tik autoriams prašant. • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NORIME ATGAUTI KAS MUMS PRIKLAUSO

(Atvirai sakant: Atiduokite kas buvo pavogta)

Vytautas J. Šliūpas

"Dirvoje" 1991 m. rugsėjo mėn. 5 d., 8-me puslapyje atspausintas "Lietuvos Respublikos Žemės Reformos Įstatymas". Prieš tai, 2-me puslapyje, parašyta: "Neabejojama, kad dėl šio įstatymo atsirastų nemažai priekaištų. Juos reikia rimtai persvarstyti ir pasiūsti į Vilnių Aukščiausiąjį Tarybą".

Čia noriu išreikšti savo nuomonę dėl taip sakant "nacionalizuotų" (atviriau: pavogtų) mūsų nuosavybių.

Naujai priimtame įstatyme rašoma: "Teisę į privatinę žemės nuosavybę turi tie asmenys, kurie pagal L.R. įstatymus yra Lietuvos piliečiai, turi šią pilietybę patvirtinantį dokumentą ir nuo lat gyvena Lietuvos Respublikoje". Toliau, visa eilė ką žmonės gali ir negali daryti su savo atgautąja žeme ir t.t.

Čia, brolyčiai, ne laisvos Respublikos, ne laisvo krašto įstatymas, bet atsiduoda buvusia bolševikine centralizuotos valdžios diktata. Valdžia vėl kišasi į privataus žmogaus gyvenimą. Tai yra priešinga Jungtinių Tautų (United Nations) deklaracijos 12 straipsniui (cituojamas vėliau). Mes ir mūsų vaikai, gimę Lietuvoje ar užsienyje, esame legalūs Lietuvos piliečiai. Valdžia negali mums nustatinti kur mes turime gyventi.

Apkarpymas "nacionalizuoto" turto grąžinimo Lietuvoje tikrai tenai gyvenantiems piliečiams neracionalus galvojimas. Gera žinoma kad plačiame pasaulyje gyvena kitataučiai – ar tai žydai, vokiečiai, lenkai ir kt. – neatsisakys pretenzijų į savo turėtą turtą, ir jų valdžios legaliu bei teisiniu spaudimu privers Lietuvą tą nuosavybę jiems sugrąžinti. Vieninteliai, kurie liks nuskrastiauti, bus užsienyje gy-

veną lietuviai. Bus tie, iš kurių Lietuvos valdžia ir gyventojai tiek daug tikisi paramos. Užsienio lietuviai bus paskutiniai, kurie gaus nubirėjusius trupinėlius!

Vienas iš nediskutuotinių civilizuoto žmogaus pažymių yra tai, kad jis nesisavina kito žmogaus turto; t.y., – kas buvo pavogta, tas yra grąžinama legaliam jo savininkui. Lietuva atgavo nepriklausomybę ir ima žengti keliu, kuriuo nuėjo kitos pažangios, kultūringos, civilizuotos vakarų šalys. Reikia tikėti, kad Lietuva seks ir tų šalių pavyzdžiais bei įstatymais.

Vakaruose privati nuosavybė traktuojama kaip šventa ir ji priklauso per generacijų generacijas savininkams bei jų įpėdinams. Jokie "nacionalizavimai" nepateisinami. Lietuvoje, kai bolševikiniai rytų okupantai "nacionalizavo" (atviriau kalbant – pavogė) žemę ir namus, tokio turto pasilaikymui dabar Lietuvos valdžia nebėra jokio legalaus pagrindo.

Bolševikiškoje, vagių ir girtuoklių valdomoje, imperijoje, toks vagiavimas buvo plačiai praktikuojamas. Per 50 metų šioje dvasioje auginti lietuviai dabar gal ir turi dvejonę dėl pavogto turto sugrąžinimo, bet toks galvojimas, tikėjimas, neilgai Lietuvoje išliks. Jį pakeis civilizuotesnis mąstymas.

Lietuva, pereitą savaitę įsijungė į garbingą Jungtinių Tautų (United Nations) organizaciją ir įsipareigojo pildyti jos uždėtas prievolės; t.y., apsiėmė gerbti "Visuotinę Žmogaus Teisių Deklaraciją". O tos Deklaracijos 12 straipsnis sako: "Negalima savavališkai kištis į žmogaus asmeninį gyvenimą, savavališkai kėsintis į

Būnant Lietuvoje Pasaulio Lietuvių Mokslo ir Kūrybos Simposiume, užsienio dalyviai lanko Trakus. Iš kairės: K. Račkauskas Gimtinės laikraščio redaktorius, Lėlytė Šliūpienė ir Kęstutis Šliūpas iš Calif. Vyt. Šliūpo nuotr.

PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNIŲ IDOMESNIEJI MOMENTAI

Edvardas Šulaitis

Ketvirtosios Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės jau praeitis. Ilgai buvo joms ruošta, daug svarstyta, galvota, pergalvota. Iš išeivijos kai kas kėlė mintį jas nukelti vėlesniam laikui, kada bus "saugiau". Tačiau tautiečiai Lietuvoje nepabūgo ir už tai jiems ačiū: nepabūgo sunkaus darbo, na ir visokių netikėtumų iš okupanto pusės. Ir jų pastangos pasiteisino: Lietuva su svečiais iš svetur pergyveno didelę sportinę manifestaciją – paskutinį tokį šviesų renginį prieš laisvės aušrą. O tokio moralinio žygio Lietuvai ir jos gyventojams toms dienomis labai reikėjo. Juk žaidynių dienomis įvyko tragiškas momentas – žuvo 7 Lietuvos žmonės, tačiau jis žaidynes tik pristabdė, bet nesunaikino. Ir čia

jo nuosavybę (...); straipsnis 17 sako: "a) kiekvienas žmogus turi teisę turėti turto (...), b) Niekieno turtas negali būti savavališkai atimtas"; ir pagaliau straipsnis 30 sako: "Niekas šioje Deklaracijoje negali būti aiškinamas kaip suteikimą teisių kokiai nors valstybei (...) užsiiminėti kokia nors veikla arba vykdyti veiksmus, nukreiptus prieš šioje Deklaracijoje išvardintas teises ir laisves".

Taigi, labai aišku – atiduokite legaliems savininkams bei jų įpėdinams viską kas nelegaliai buvo iš jų atimta (t.y., pavogta). Kur dabar tie savininkai gyvena – nesvarbu; kurios valstybės piliečiai jie dabar yra – nesvarbu. Svarbu kad jie buvo tos žemės ar namų savininkai, kada tos nuosavybės iš jų buvo nelegaliai atimtos.

svečiai iš užsienio irgi buvo to gedulo dalyviais: laidotuvių procesijoje ėjo koja į koją su savo broliais ir seserimis tėvynėje.

***

Tokiomis bendromis mintimis apie šias žaidynes ir jų ypatingą reikšmę ne vien tik sportinėje, bet ir politinėje plotmėje, eikime prie atskirų pastabų. Pradžioje šiek tiek skaitlinių. (Bus daugiau.)

JAMES BAKER LIETUVOJE

J. Bakerio priėmimas Baltiečių sostinėse buvo gana menkas.

Jam rugsėjo 14 dieną, šeštadienį, lankantis Taline vienas studentas pareiškė, kad dauguma žmonių neturi laiko ir išvyko į laukus nukasti bulves.

Rygoje gyventojai neturėjo progos jį pamatyti nes iš airporto greitai nuskubėjo į Parlamento rūmus.

Vilniuje Bakerį sutiko

apie 800 žmonių. Jie buvo atsinešę Lietuvos ir Amerikos vėliavas.

Tuo pačiu metu Vilniuje demonstravo lenkai, kad jie dabar neturi tokių teisių, kokias turėjo kada Lietuva buvo Sovietų Sąjungos dalis.

Lietuva, kuri daugiausia nukentėjo kovoje už nepriklausomybę jau turi savo žinioje radijo ir televizijos tinklą ir plačiai pranešinėjo apie J. Bakerio vizitą Vilniuje ir kituose Baltijos kraštuose.

Jo susitikimas su Lietuvos prezidentu Vytautu Landsbergiu buvo kulminacinis punktas. Jį pagerbti 800 žmonių minia susirinko ir prie Parlamento rūmų Vilniuje, kuris dar ir šandien yra apsuptas cementinėmis barikadomis, kad saugotų nuo užpuolikų Lietuvos nepriklausomybės centrą.

Vienas džiugus reiškinys įvyko po rugsėjo 6 dienos, kada visi milijoninio tiražo pasauliniai dienraščiai ir leidiniai, rašydami apie Vilnių, pirmoje eilėje pažymėjo LITHUANIA. Matyt, mūsų valstybę pradeda vertinti, ką ji yra atlikusi išlaisvinant Pabaltijį.

Ketvirtųjų Pasaulio sporto žaidynių organizacinio komiteto pirm. J. Grinbergas ir Ed. Šulaitis.

PER PRIEVARTĄ MIELAS NEBŪSI

Šiomet sukanka Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) dvidešimtmetis ir 25 metai nuo pirmojo Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso (PLJK). Kas ketveri metai įvairiose šalyse susirinkdavo lietuvių išeivijos jaunimas aptarti savo reikalų. PLJ VI kongresas buvo organizuotas 1987 m. Australijoje, o šių metų žiemą Pietų Amerikoje vyks VII, kurio šūkis "Mūsų vienybė – tautos stiprybė". Numatyta, kad jame turi dalyvauti ir grupė svečių iš Lietuvos. Ilgą laiką išeivijos ir Lietuvos jaunimas buvo vieno kamieno šakos, išaugusios skirtingose pusėse: viena į saulę, kita pavėsyje. Dabar atsirado galimybė šiek tiek priartėti vieniems prie kitų, tačiau tai nėra lengvas kelias. Jame dar daug kliūčių, ne tiek politinių, kiek psichologinių. Kai sužinojau, kad Lietuvoje dirba PLJS atstovai, kurie turės atrinkti žmones į kongresą, pagalvojau: "Vargas jiems ir jų svečiams". Juk daugumos mūsų svajonių svajonė – už sienis, bet kokia kaina. Jei nori supykdyti du kolegas, pasakyk, kad vienas iš jų važiuoja į Ameriką. Tai bus didžiausia juoda katė, perbėgusi kelią, ir bičiulytės kaip nebūta. O kur dar skirtingų politinių srovių atstovų lenktynės... Rupi lietuvių duona bus Lietuvoj. Šias mintis patvirtino ir R. Paleckio publikacija "Gimtajame krašte" "Kas važiuoja į Argentiną?" Taigi nepasitenkinimo banga jau kyla, tad pats laikas pasikviesti PLJS svečių iš Lietuvos rinkimo komisijos narius, kurie plačiau papasakotų apie savo veiklą, rengiamo kongreso tikslus. Po kalbyje dalyvauja: Mirga Šaltmiraitė (PLJS valdybos vicepirmininkė), Dana Baltutytė (Australijos LJS tarybos atstovė), Rūta Kalvaitytė (JAV LJS valdybos sekretorė), Darius Šilas (JAV LJS narys).

***

M. Šaltmiraitė: Kai Lietuvoje prasidėjo atgimimas, mes manėme, kad Lietuvos jaunimas gali priklausyti mūsų Jaunimo sąjungai. Tada iškilo klausimas, kaip tai padaryti? Reikėtų keisti PLJS įstatus ir nuostatus. Pavyzdžiui, į kongresą iš kiekvieno krašto siunčiamas tam tikras skaičius atstovų, atsižvelgiant į vietinių sąjungų dydį. Iš Kanados – 20 žmonių, JAV – 40, Australijos – 10 ir t.t. Aišku, kad iš Lietuvos būtų didžiausia delegacija. Tuomet kongreso darbotvarkėje vyrautų

Lietuvos problemos, o ne lietuvių išeivių. Antra vertus, nereikia pamiršti, kad Jaunimo sąjunga yra etninės mažumos kituose kraštuose organizacija ir tuo ji skiriasi nuo Lietuvos jaunimo organizacijų. Mūsų problemos ir uždaviniai specifiniai. Galbūt tikslingiau būtų ateityje į mūsų Sąjungą įtraukti Estijos, Latvijos, Rusijos, kitų respublikų lietuvių bendruomenių jaunimą.

R. Kalvaitytė: Bet kurios tautos išeivija turi bendrą problemą su kiekviena karta ji negrįžtamai tolsta nuo savo etninių šaknų. Dabar buvimas į sąjungas, kad susipažintume, nes kartu lengviau veikti, išlaikyti tautinį savitumą. Tačiau ateis laikas, kai mes išsisklaidysime, dar toliau pasklis mūsų vaikai ir vienintelis ryšys tarp mūsų bus tik Lietuvos žemė. Manau, kad po 15-20 metų sutvirtėjusi Lietuvos valstybė privalės pati rūpintis savo išeivija, turės tapti mus jungiančia gija.

D. Šilas: Šiandien mums rūpi, kaip padėti įtvirtinti valstybinę nepriklausomybę. Mes, susibūrę lietuvių jaunimo sąjungoje, esame tautiečiai, tačiau kiekvienas turime vienos ar kitos šalies pilietybę. Tad darydami visuomeninę ar verslininko karjerą galime turėti įtakos politiniams sprendimams. Demokratiname pasaulyje kryptinga ir atkakli veikla duoda laukiamų rezultatų.

M. Šaltmiraitė: Labai norėčiau, kad tarp išeivijos ir Lietuvos jaunimo atsirastų natūralūs, asmeniniai, ilgalaikiai ryšiai, kad teiktume paramą vieni kitiems. Kol kas šito labai trūksta. Neretai po viešnagių viskas ir pasibaigia arba prisimena mus, kai artėja kokie nors šventiniai renginiai, susitikimai. Nuolat bendradarbiauja tik maža dalis. Kaip tik ja mes ir pasitikime.

Korespondentė: Ir todėl Jūs atvykote į Lietuvą padirbėti, pabendrauti, kad patys galėtumėte išsirinkti svečius į PLJ VII kongresą?

M. Šaltmiraitė: Taip. Į šį kongresą yra pakviesta 120 išeivijos atstovų iš 12 kraštų. Jie turi balsavimo teisę, yra vieninteliai oficialūs asmenys, tad galės numatyti tolesnės PLJS veiklos kryptis, tikslus bei konkrečios paramos būdus vienai ar kitai Jaunimo sąjungai.

D. Baltutytė: Noriu pabrėžti, kad šis kongresas vyksta Pietų Amerikoje, kadangi čia labai aktuali nutautėjimo problema. Kongresas susideda iš trijų dalių: studijų dienos Argentinoje (Buenos Airėse), kultūros dienos Urugvajuje (Montevidejuje), stovykla Brazilijoje (San Paule). Ten gyvenantys lietuviai galės laisviau dalyvauti kongreso renginiuose, susitikti su atvykusiais tautiečiais, nes jų nevaržys didelės išlaidos.

M. Šaltmiraitė: Dalyviai neturi balsavimo teisės, dažniausiai būna stovyklose, gali klausytis paskaitų, jie

Rūta Gustaitytė – Meyer, aktyvi pietų Floridos jaunosios kartos veikėja, grįžusi iš Lietuvos, kalbėjo amerikiečių spaudos ir televizijos žmonėms apie Lietuvos reikalus.

Nuotr. iš Ft. Lauderdale dienraščio Sun Sentinel.

nori kuo daugiau sužinoti apie tėvų kraštą, kultūrą, susirasti naujų pažįstamų, susitikti senus. Kita grupė – turistai, kurie dalyvauja organizuojamose ekskursijose. Jų amžius neribojamas, gali būti ir ne lietuviai. Stovyklų darbe jie nedalyvauja. Visi šie žmonės į kongresą vyksta savo lėšomis. O štai prelegentų grupė yra išskirtinė – juos kviečiamės, kad paskaitytų pranešimus klausimais, numatytais studijų dienų darbo programoje. Remdamiesi jų pateikta informacija, kongreso atstovai priims atitinkamus sprendimus. Šių žmonių kelionės išlaidas apmoka organizatoriai. Svečiai iš Lietuvos taip pat kviečiami kaip prelegentai, tačiau jie dar dalyvaus ir stovyklose. Mes nenorime žmonių, kurių visiškai nepažįstame. Oficialių pasiuntinių jau užtenka. Prieš dvejus metus iš 15 atvykusių į Vokietiją tik menka dalis pateisino mūsų viltis, nes kiti atvažiavo asmeniniais sumetimais. Natūralu, kad dabar remiamės asmeninėmis pažintimis, rekomendacijomis (tokia viso pasaulio praktika), tačiau keliame du pagrindinius rei-

kalavimus: kompetencija išeivijos jaunimui rūpimais klausimais ir mokėjimas tas žinias perduoti, komunikuoti. Mes turime matyti konkretų tų žmonių darbą, kad galėtume jais pasikliauti. Apie tai kalbėjome ir su Ariana Rastauskaite, PLJ VII kongreso pirmininke, kai ji viešėjo Lietuvoje. Ne benorime, kad kartotųsi senos bėdos: kvieti vieną, atvažiuoja kitas arba atvyksta visai nekviesti, o sąskaitas vis tiek reikia apmokėti.

D. Baltutytė: Tik dabar suvokėme, koks sudėtingas darbas mūsų laukia, ir suprantame, kad visiems neįtiksime. Aišku, kad norinčių ir tikriausiai galinčių būti prelegentais yra daug daugiau, negu reikia kongreso studijų dienų programai (numatyta 12 pranešimų). Norisi priminti, kad tai bus ne kokių nors Lietuvos organizacijų oficialūs atstovai, o mūsų poreikius atitinkantys asmenys, kuriais tikime.

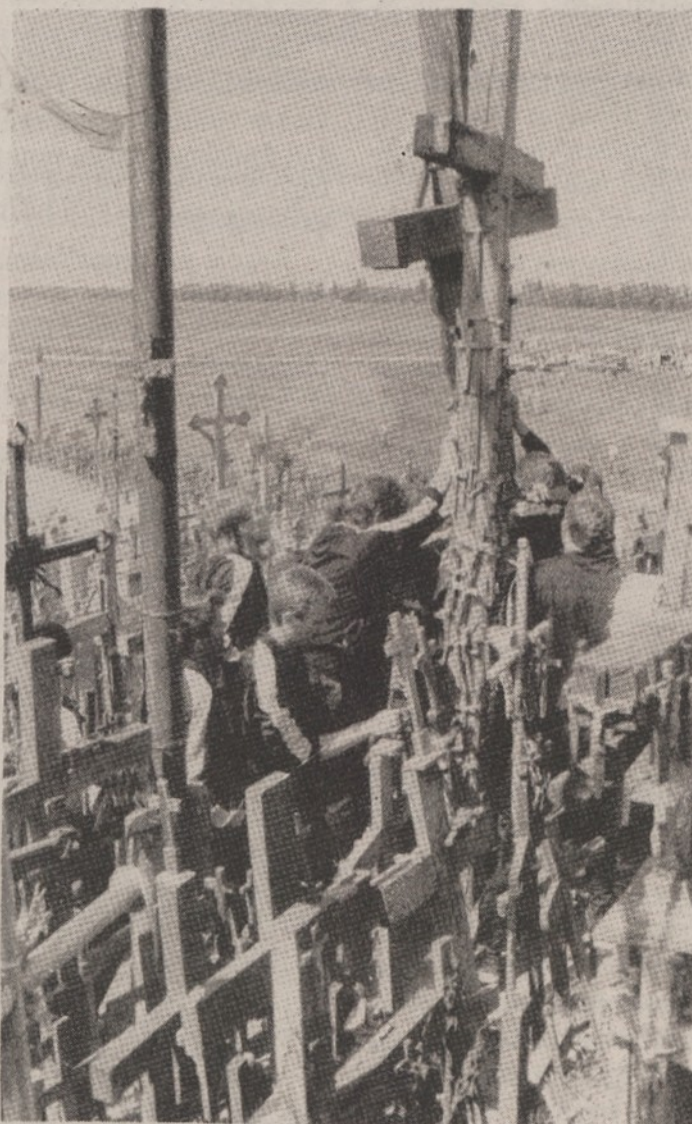
Korespondentė: Manau, tai labai įpareigoja tuos žmones, jiems tenka didelė atsakomybė.

D. Baltutytė: Taip. Jie įsipareigoja ne tik aktyviai dalyvauti kongrese, bet ir bendradarbiauti iki kito kongreso, kurio dalis galbūt įvyks ir Lietuvoje.

M. Šaltmiraitė: Ne paslaptis, kad yra žmonių, kuriais išeivija paprasčiausiai nepasitiki, nors jie ir turi čia įtakos. Apskritai mums nepriimtina didelė centralizacija, ypač ryšių su užsienių srityje. Pagal PLJS statutą Sąjunga sudaryta ne iš organizacijų, o iš individų.

Korespondentė: Iš minėtos "Gimtojo krašto" publikacijos aišku, kad kažkas jau susirūpino, jog ne tie atstovai nuvažiuos į šį kongresą. Tačiau prievarta mielas nebūsi. Paprasčiausias mandagumas reikalautų nusiraminti. Juk Jūs renkatės ne atstovus, o svečius, o tai – neapskundžiama ir neliečiama šeimininko teisė. Dėkoju už pokalbį ir linkiu ištvermės, nes atakų dar bus.

D. Bičkauskienė

Po Medininkų žudynių daug jaunimo į Kryžių kalną nešė mažus kryžukus ir prie didelių kryžių juos glaudė nužudytųjų atminimui.

DĖMESIO!

Tai savaitinis Lietuvių tautinės sąjungos laikraštis, leidžiamas Lietuvoje ir redaguojamas Rimanto Smetonos. VILTIS ieško paramos ir prenumeratorių J.A. Valstybėse.

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.

VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką – 519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068 Tel. 708-823-3607

KŪRYBA IR MOKSLAS

NUTOLĘ DŽŪKIJOS RYTAGONIAI

Henrikas Gudavičius

Džūkijos nacionalinio parko plotas – beveik 50 tūkstančių hektarų. Šis parkas reprezentuoja švartų Dainavos upių, upelių, upokšnių ir senujų girių kraštovaizdį. (Svarbiausias Aukštaitijos nacionalinio parko kraštovaizdžio akcentas, kaip žinome, yra ežerai ir ežerų virtinės).

Džūkijos parką sąlyginai galima dalinti į dvi dalis: Panemunės džūkiai ir giriniai džūkiai. Panemunėje – ne tik medinė, bet ir mūrinė architektūra, didesni žemdirbių būslių plotai.

Senuosiuose girių kaimuose bus saugomas ne tik kraštovaizdis, bet ir senasis ūkis, atgaivinami senieji miško verslai. Skroblaus slėnis – brangiausia (rezervatinė) parko zona. Ateityje ir Čepkelių rezervatas, kurį dabar Džūkijos nacionalinis parkas supa iš trijų pusių, bus parko dalis.

Pasekime Henriko Gudavičiaus įdomų rašinį "Nutolę Džūkijos rytagoniai".

STRAUJA

Fenologija – tai laiko estetika. Fenologija – tai bandymas pamatyti ir sustabdyti bėgančio laiko grožį. Taip ši mokslą apibūdino karelių poetas ir filosofas Jurijus Linikas. Pasakyta gražiai ir tiksliai.

Atsitiktinai suradau bibliotekoje Jurijaus Liniko knygelę, o apie šiuos jo žodžius – fenologija yra laiko estetika – galvoju dabar lyg apie didžiausią atradimą. Juk ir Michailas Prišvinas sakė, kad tikrieji metraštininkai yra menininkai, o ne mokslininkai. Svarbiausias laiko spalvas pamato ne istorikai ir ne gamtininkai, o dailininkai, rašytojai, liaudies pasakoriai.

Spalio pradžia. Senuoju Merkinės keliu artėju prie Straujos upelio. Už jo tamsuoja Subartonių miškai, o giliame slėnyje slepiasi senasis Žakavolių kaimas. Ten ir Laujos, Linamarko, Gilšės ežerėliai, ten dar gyvos legendos, kurias užrašė Vincas Krėvė.

Merkinės senkelis sukasi į šiaurę, Kauno link. Kiek padingiavęs, jis susitiks su naujuoju greitkelio. Jokios laiko estetikos ten jau nepamatysi. Reikia sukti į vakarus, leisti į Straujos slėnį. Bet atsigrįžtu dar į Merkinę, žvelgiu į rytus, ir atrodo, kad tikroji Džūkija liko anoje Merkio pusėje, kur Gudų giria slepia senuosius medinius kaimus. Ten – skurdoki kerpišliai, pušų dravės ir baravykai, o čia, prie Straujos, – vešlūs beržynai ir riešutynai, žuvingi ežerai ir juodžemio slėniai... Lei-

džiuosi į gilų Straujos klonį, ropščiuosi į kitą krantą ir pamažu keliauju pasroviui. Niūrioje slėnio prieblandoje raudonuoja putiniai ir šermukšniai, geltonuoja storus juodalksnių kamienus apšvię apyniai, baisų vanagą primena eglės kerplėša. Taip, tai iš tiesų ta legendinė šalis, kur aitvarai, velniai ir laumės dar gali surasti prieglobstį. O štai akmenys, apaugę žalsvomis samanomis, – dailiai kažkada suguldyti į vieną eilę. Gal tai namo pamatai? Bet laukinė gamta jau paslėpė viską, ką žmogus buvo sukūręs. Vos matomas žvėrių takelis išveda mane prie Laujos ežero. Vienoje takelio pusėje – stati kalva, apaugusi ažuolais ir pušimis, kitose – klampus apyežerio nendrynas. Iš ežero erdvės jau dvelkia vėjas – siugžda pilkos nendrių šluotelės. Iš lėto leidžiasi gelsvas beržo lapas.

RUDUO

Diena be saulės, todėl atrodo, kad ir visą Straujos slėnį, visą šį legendinį kraštą apšviečia paslaptingoji Laujos ežero šviesa. Nėra tokių upelių ir tokių ežerų anoje Merkio pusėje.

SKROBLUS

Darbų ir svečių Džūkijos nacionaliniame parke kasdien vis daugiau. O kiek kaimų dar neaplinkyta, kiek senujų meistrų dar nepakalbinta. Einu ir einu. Lodau šunis. Čia, Dainavos šiluose, atstumai tarp kaimų ir vienkienų daug didesni negu Vidurio Lietuvoje ar Vil-

niaus kratšte. Bet kuo toliau nueini, tuo didesnis svečias esi.

Pamažu eina spalvingasis ruduo. Kiek atspalvių dabar Kauno botanikos sode. Arba Vilniuje, ant Taurų kalno. O Džūkijos pušynuose – ta pati balzgana kerpė ir žalia pušelė. Ir žaliuokės. Ir žaliuokiantojai iš miesto. Su plasmasiniais kibirais ir spalvotos plasmės pūslėmis. Todėl aš dabar vengiu kerpišlių, einu paupiais.

Nuo Margionių kalvų žiūriu į platų Skroblaus slėnį ir matau tik dvi spalvas: žalią ir geltoną. Žali pušynai abipus slėnio, dar žali juodalksniai prie pat upelio srovės ir gelsvos drebulių, beržų ir lazdynų salos slėnio šlaituose. Aname, kairiajame upelio krante ryškiausiai šviečia trys geltonos dėmės: pirmoji – už Jono Bakanausko sodybos, antroji – prie pat Augusto Averkos ūkio ir trečioji – netoli Felicijos Krušienės trobos. Aš jau žinau, kodėl būtent ten geltonuoja lapuočiai – ten veržiasi šaltiniai ir srūva į Skroblų... Lipu į Margionių priešgaisrinį bokštą. Vis didėja ir didėja dangaus kupolas, vis tolsta šilai. Skroblaus slėnio šlaituose jau ne trys – gal trylika – geltonų salų. Matau net Bakanauskų draustinio ežeriuko dubenį. Gelsvi apyežerio beržiukai ir karklai, apsupti žalių pušynų, nepajėgia paslėpti šio mažo botaninio draustinio floros retenybų. Kaip gerai dabar matyti, kad Bakanauskų dubuma yra gero kai aukščiau už Skroblaus slėnį. O Čirštų šaltinis, pušiaukelėje tarp Bakanauskų ežero ir Skroblaus upelio besiveržiantis į didelę eglę

mis apaugusią griovą, ar tik ne draustinio pelkėse prasi deda? Žiūronai gerokai priartina Čirštų griovą ir prie jos prisiglaudusią sakintojo Jono Lukšio sodybą. Rodos, nereikia jokių matavimų, jokių hidrologinių posūkių, nes svarbiausią mokslinę išvadą gali padaryti pats, isi korę į aukštą priešgaisrinį bokštą ir suskaičiavęs tas gelsvas pasagos formos salas žaliuojančiuose slėnio šlaituose: kol sruvens šlaitų šaltiniai, tol tekės šaltas ir skaidrus Skroblus. Ir vėl prisimenu Michailą Prišviną: mokslininkai žino mažiau už menininkus. Pagal voju apie Vincą Krėvę, kurio legendos mums papasakojo apie tai, ką tik vėliau

užrašė etnografai ir istorikai... Žiūriu į šiaurę. Ten, už sugriuvusios Tamošiaus Mazgelio sodybos, kurią Kapiniškių žmonės tebevadina Mazgelio būklais, už Aukštagirio vienkienio, Skroblus tarsi prapuola: slėnis susiaurėja – tamsuoja tik ne didelis, eglėmis apaugusių šlaitų ruoželis. Laukinės, nepračiamos ten Skroblaus pakrantės. Nugriuvę, pūvan tų medžiai, kalnai ir skardžiai. Šioje gal penkių kilometrų ilgumo atkarpoje Skroblus panašus į Straują. Tik už Dubininko upelio srovė vėl pradeda gražiai vingiuoti plačiomis pievomis. Kol sutinka Merki.

(Bus daugiau)

CALIFORNIJOS RESPUBLIKONŲ PARTIJOS SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo mėn. 13-15 dienomis Anaheim, California, Marriott viešbutyje įvyko Californijos Respublikonų partijos suvažiavimas. Suvažiavime dalyvavo gubernatorius Pete Wilson, senatorius John Seymour ir kiti aukšti Respublikonų partijos pareigūnai. Viso apie 2000 atstovų ir svečių.

Pavasari įvykusiame suvažiavime buvo išrinkta Californijos Respublikonų partijos Centro valdyba. Šiame suvažiavime buvo apkalbėti partijoje pasitaikę nesklaidumai ir pasirodė kitų metų rinkimams. Įvairiais partijos bei užsienio politikos reikalais balsavimu buvo priimtos rezolucijos. Jų tarpe buvo dvi rezolucijos Lietuvos bei Baltijos valstybių ekonominės pagalbos reikalais. Jas pristatė: (1) Californijos Lietuvos respublikonų sąjungos pirm. Liucija Mažeikienė, (2) "Orange County Republican, Ethnic Outreach Committee" Liuda Avi-

žonienė ir viena visų tautų apsisprendimo teisė, Californijos respublikonų tautybių grupių tarybos pirm. Vytautas Vidugiris.

Šeštadienį, priešpiečių metu, pagrindiniu kalbėtoju buvo svečias U.S. Senatorius Phil Gramm. Jo kalba buvo labai įdomi, iškėlė Amerikos ekonomines problemas, kaip jos galėtų būti geriau tvarkomos viduje ir kaip būtų galima padėti kitom, reikalingom pagalbos valstybėm, nepakenkiant sava- jam kraštui.

Vakare, banketo metu pagrindiniu kalbėtoju buvo svečias kongreso atstovas Newt Gingrich.

Šiame suvažiavime Lietuvos respublikonų s-ga ir Tautybių grupių Taryba drauge turėjo parengę vaišes "Hospitality Room" kuris buvo atdaras penktadienio vakare ir šeštadienį prieš banketą ir po jo. Mus aplankė didelis skačius respublikonų ir jų aukštieji pareigūnai. Malonu buvo priimti mielą lietuvių svečių kongreso atstovą Christopher Cox, kuris 1990 m. kovo 11 d. pavasariame Partijos suvažiavime pasakė kalbą stipriai remiančią Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą ir išpranašavo (predicted), kad kitais metais Lietuva bus laisva.

Svečius priiminėjo tautiniais rūbais pasipuošusios ponios. Šia proga buvo išdalinta leidinių apie Lietuvą. Daugelis svečių mus sveikino Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo proga.

Suvažiavime dalyvavo Liucija Mažeikienė, Lietuvos respublikonų Sąjungos pirmininkė, advokatas Robert Kerr, Vytautas Vidugiris Tautybių grupių tarybos pirmininkas, Helen Vidugrienė, Iliona Kerr, Liuda Avižonienė, Stasė Pautienienė ir Antanas Mažeika.

Antanas Mažeika

Californijos Lietuvių Respublikonų Sąjungos pirm. Liucija Mažeikienė, U.S. senatorius Phil Gramm ir Californijos Respublikonų Tautybių Grupių Tarybos pirm. Vytautas Vidugiris.

SUGRĮŽUS Į AUSTRALIJĄ

Antanas Laukaitis

Jau praėjo visa savaitė kai vėl grįžau į savo dabartinius namus. Net širdį spaudė paliekant Lietuvą, kurioje išbuvau net tris mėnesius. O šios dienos Lietuvoje man buvo tikrai istorinės, kurių gyvenime daugiau tikrai neteks matyti. Pradėjau nuo Kaimo olimpiados Jurbarko ir Smalininkuose, kur pamačiau mūsų kaimo jaunimą, susipažinau su Lietuvos žemdirbiais, sportuojančiu jų jaunimu ir pamačiau, kad mūsų kaimas nemiršta. Jame yra daug stiprių ir sportą mėgstančių jaunuolių, kai kaimo vyresnioji karta, rodydama jiems pavyzdį, yra tie Lietuvos maitintojai, nepabūgę sunkaus darbo ir pasilikę prie savo mylimos žemės maitintojos.

Vėliau, neišdildomi įspūdžiai man ir dabar, kaip tas spalvingas kaleidoskopas skrenda pro mano akis ir negaliu pamiršti tų didžiųjų Pasaulio Lietuvių IV-jų Sporto Žaidynių. Tai buvo ta mūsų pasaulinė lietuvių sportininkų manifestacija prieš tuo metu dar Lietuvoje buvusį okupantą, parodant jam, kad viso pasaulio jaunimas ir sportininkai eina kartu su visa Lietuva ir, nebedami bent kokių okupacinių jėgų, rodo savo sportinį pajėgumą ir ištikimybę savo brangiai Tėvynei.

Ir šiandien, jau į Australiją sugrįžę mūsų jaunieni sportininkai, tik gaila, kad daugumas iš jų dėl mokslo tuo laiku negalėjo dalyvauti šiose žaidynėse, šiandien dar gyvena buvusiais įspūdžiais, pasakoja savo nebuvusiems draugams apie tą nepaprastą šventę, apie tą visų lietuvių pareikštą ir parodytą brolišką nuoširdumą ir vaišingumą. Ir jau dabar kalba apie sekančią kelionę į Lietuvą. Iš mūsų sportininkų net vienas tinklininkas ir naują Lietuviską šeimą sukuria Lietuvoje. O kiek yra tų, kurie užmezgę jau tamprius tarpusavio ryšius ir, ką gali žinoti, gal ir daugiau lietuviškų šeimų atsirastų. Gaila tik, kad tokią gražią ir pakilią nuotaiką sugadino tie Lietuvos didieji priešai Medininkuose, nužudę mūsų tautos jaunus vyrus, saugojusius Lietuvos pasienį. Tai buvo ne tik šios šventės, bet ir visos Lietuvos didžioji tragedija, liūdesio debesiu apgaubusi visą kraštą.

Kartu su kitų kraštų sportininkais delegacijomis padėjome vainikus, nešėme vėliavas, ėjome gedulingoje eisenoje. Ir nesu iki šiol buvęs ir net matęs tokių iškil-

mingų ir didelių laidotuvių.

Su didžiausiu pakilimu ir džiaugsmu Kaune atidarę šias žaidynes ir dalyvavę tose nepamirštamose atidarymo iškilmėse, cilynėse per visą Kauną ir su tokia pakilia nuotaika pradėję šią istorinę šventę, kone su ašaromis akyse Vilniuje užgesinome šventės aukuro ugnį, kuri sportininkų buvo pernešta per visą Lietuvą. Ir su paskutiniais muzikos, šokių ir dainų garsais uždarėme šią šventę vienas kitam pasakydami iki pasimatymo po keturių metų jau pilnai laisvoje ir nepriklausomoje Lietuvoje.

PUČO ĮVYKIAI KAUNE IR VILNIUJE

Pilni gražiausių įspūdžių vienas po kito į savo kraštus ir namus išvažinėjo atvykę svečiai. Vienas kitas liko dar ilgesnį laiką paviešėti. Tarp jų buvau ir aš. Ir štai, rugpiūčio 19 dieną, bebūnant Kaune pas seserį, išgirdau pirmuosius buvusio pučo garsus. Kauno radijo stotis užimta ir per Londono žinias išgirstu, tik pusvalandžiui praslinkus, kad ir Kauno televizijos stotis užimta. Sėdau į automobilį ir važiuoju pažiūrėti kas ten dedasi, nors sesuo ir draudžia. O ten jau stotis apsupta karių, tarnautojams leista per valandą išsinešti savo asmeninius daiktus. Aplinkui gana nemažas būrelis žmonių. Pasiėmęs vertėją, nes rusiškai nemokų, pradėdau kalbinti sargybiniams vadovusį karininką, klausdamas kas atsitiko ir pan. Jis labai mandagiai atsakė, kad gavo įsakymą saugoti šią stotį, ką jis ir atlieka. Pats būdamas ukrainietis, jis nieko blogo nenori padaryti lietuviams ir tikisi, kad bus viskas gerai. Tuo tarpu vi-

dujų buvo padaryta "tvarka" ir Kauno televizija uždaryta. Šiaip Kaune, be patruliuojančių tankų, kariuomenės, atrodė, kad viskas aprimo, tik žmonės tuoj pat puolėsi prie maisto produktų krautuvėse rado. Ypatingai milžiniškos eilės atsirado prie duonos pardavimo ir benzino kolonėlių. Gatvėse matėsi liūdnoki ir pilni rūpesčių žmonių veidai, O namuose esantieji sėdėjo prie radijo aparatų. Kaune nebuvo girdimas Vilnius. Nežinau, kokio nujautimo vedamas, maniau ir sakiau, kad čia tik laikinas dalykas, kad viskas baigsis gerai. Tačiau beveik niekas nenorėjo tuo tikėti.

Per užsienio radiją buvo girdima V. Landsbergio, G. Vagnoriaus atsišaukimai į visą pasaulį. Jie buvo karto-

jami dažnai ir įvairiomis kalbomis. Ką gi, įvykiams Kaune aprimus, važiuoju tuoj pat į Vilnių, nors mano giminės ir draugai rimtai perspėjo to nedaryti. Tačiau man, turinčiam tarptautinius žurnalisto dokumentus, būtų tikrai mirtina nuodėmė, jeigu nebūčiau ten, kur vyksta patys svarbiausi įvykiai. Todėl vėliau net "karo korespondento" vardą gavau.

Vilniuj atsiduriu prie Parlamento rūmų, kur jau yra susirinkusi didžiulė minia žmonių, pasiryžusių, kaip ir sausio mėnesį, ginti šią Lietuvos tvirtovę, mūsų valstybingumo simbolį.

Diena nerami, tačiau jau popietėje pasigirsta pirmosios linksmos žinios apie sukilimo pralaimėjimą ir Maskvos nusikaltėlių bėgimą. Tuoj pat vyriausybė paskelbia Lietuvos Komunistų Partijos uždarymą. Ta žinia lietuviams tik apsidžiaugia.

Įvykiai, ypatingai Vilniuje, klostosi lyg burtininkas būtų pamojęs magišką laz-

dele. Atiduodama kone visi buvę užgrobti pastatai, kuriuos vėliau ir aš apžiūriu, pradžioje bijant, kad pastatai nebūtų užminuoti. Ir koks siaubingas vaizdas buvo pamačius televizijos bokšto vidų. Viskas sudaužyta, sulaužyti baldai, aparatūra sugadinta, sienos supteptos. Vėliau teko aplankyti ir spaudos rūmus.

Besidžiaugiant atgaunama laisve ir vėl didžiulis susijaudinimas, tai rugpjūčio 22-sios dienos susišaudymas prie Aukščiausios Tarybos apsaugos posto, kurio metu žuvo sargybinis Artūras Sakalauskas iš Alytaus. Buvo sužeista ir daugiau sargybinių bei keturi užpuolikai, vieną iš jų areštuojo. Tai buvo OMONų užpuolimas, norint įsiveržti į AT rūmus. Mačiau ir čia tą susišaudymą ir tikrai džiaugiuosi, kad nebuvo daugiau aukų, nes omonininkai buvo ginkluoti nuo galvos iki kojų.

Kalbant apie OMONą, tą Lietuvos pabaisą, mačiau, kai jie aplėido savo turėtą būstinę Valakampiuose. Čia matėsi tik likučiai, nes dalis jų, palikę ginklus išbėgiojo. Ir tai buvo daugiau siai čia tarnavę lietuviai.

Stebėjau ir Australijoje buvusį Č. Blažį susipažinti su to krašto policijos veikla. Jis griežtai ir tvarkingai vykdė šios bazės perėmimą. Mačiau ir patį OMONo vadą B. Makutinovičių tai balantį tai mėlynuojantį. Buvau net pagalvojęs, kad jie tik nepagrobėtų Č. Blažio ir nepadarytų jį savo įkaitu.

Šią visą OMONo koloną išlydėjo šarvuočiai. Tai buvo paskutinis atsisveikinimas su šiais Lietuvoje buvusiais žmogžudžiais, kurių dar laukia teisinis atsiskaitymas su Lietuva, nesvarbu, kad išvažiuodami jie parašė jog dar sugrįžę.

Idomu buvo atsisveikinti

Vilniuje ir su Leninu, kai jis rugpiūčio 23 dieną Lukiškių aikštėje buvo nukeltas nuo savo pedestalalo. Su didžiausiu džiaugsmu vilniečiai stebėjo, kada šalia esantieji baimūs Vilniaus Saugumo rūmai buvo uždaryti ir juos apleido paskutinieji saugumiečiai. Tuose rūmuose yra ir mano byla. Gal vieną dieną teks ir man pačiam ją paskaityti.

(Bus daugiau)

SVEČIŲ KVIETIMUI IŠ LIETUVOS NUOSTATAI

1. Michele Bond iš Valstybės Departamento (202 647-6714) praneša, kad iškvietimui viešniai / svečiai iš Lietuvos jokių anketų pildyti nereikia, kad aplankytų jus JAV.

2. Kadangi jūsų viešniai / svečiai įvažiuojant į JAV reikalinga viza, jiems bus reikalingas ir jūsų laiškas / iškvietimas.

3. Laukiant JAV ambasados įsisteigimo Vilniuje, jūsų viešnia / svečias turės kreiptis vizos į JAV ambasadas kaimyniniuose kraštuose: Varšuvoje, Helsinkyje, Šv. Petrograde, Stokholme ir t.t. 4. JAV vyriausybė visus vykstančiuosius traktuoja, kaip būsime pabėgėlius. Todėl JAV Konsulas užsienyje gali neišduoti vizų svečiams, kurie jo manymu galėtų pasilikti JAV, pav. nevedusiems jaunuoliams, baigusiems mokslus ir neturintiems pastovaus darbo Lietuvoje. JAV Konsulas nuspręs duoti vizą tik po asmeninio pokalbio su iškviestuoju asmeniu. Tai viena iš stadijų vizos gavimo procese.

5. Savo raštiškame iškvietyje jokių būdu jūs negalite siūlyti įdarbinimo, ar galimybės užsidirbti pinigų JAV. Tas automatiškai atmes turistinės vizos gavimą. Darbo vizos gavimo procesas yra ilgas ir visiškai kitas. Siūlykite savo svečiams padengti tik tai asmenines išlaidas. Pažymėkite, kuriam laikui kviečiate asmenį.

6. Siųskite laišką / iškvietytį tiesiogiai savo kviečiamam asmeniui Lietuvoje. Jūsų viešnia / svečias turi kreiptis į JAV ambasadą vizos. Notaro parašo nereikalaujama, nieko nesiųskite į Lietuvos ambasadą JAV.

7. Norint daugiau žinių, kreipkitės į:

Lietuvos Ambasada
2622 16th Street NW
Washington, DC 20009
Tel: 202-234-5860
Fax: 202-328-0466

Vaizdas iš žirgų sporto varžybų Raseiniuose.

Ed. Šulaičio nuotr.

PRISIMINUS MOKYTOJŲ STUDIJŲ SAVAITĘ

I 25-tąją Mokytojų, tėvų ir jaunimo studijų savaitę Dainavoje, kuri vyko šių metų rugpjūčio 11-18 dienomis, susirinko daugiau šimto stovyklautojų: mokytojų ar buvusių mokytojų, jaunimo ir jaunų šeimų su mažais vaikais. Stovyklinė die notvarkė vyko įprasta stovyklai tvarka. Buvo gražus būrys suaugusių, besimokančių lietuviškai, kurie uoliai mokėsi, vadovaujami Broniaus Krokio ir Rūtos Udrienės. Paskaitų ir kitų užsiėmimų metu jaunų mokytojų bei šeimų vaikučiai buvo globojami grupės jaunuolių, kad mamos netrukdomos galėtų klausyti paskaitų.

Mokytojų studijų savaitės dienas tautiniai nuteikė Zigmas Kelesinskas, svečias iš Lietuvos, veterinarijos daktaras. Zigmas yra baigęs dailės mokyklą ir įkūręs amatų mokyklą Vilkijoje. Malonu buvo klausyti jo dainuojamų liaudies dainų ir stebėti jį mokant stovyklautojus įvairių ratelių ir žaidimų. Ačiū Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai ir dr. Zigmui už šią dvasinę atgaivą.

Viskas būtų labai gražu ir gerai, bet dėl per didelio skaičiaus paskaitų, ir dėl viso to paties "laiko stokos", klausimams ir diskusijoms laiko nelikdavo. Labai gaila, kad studijų savaitės vadovas, organizuodamas šią studijų savaitę, apie tai nepagalvojo!

Tai buvo nuostolis jaunoms mokytojoms, kurios atvyko iš toli, norėdamos pasisemti naujų idėjų, pasidalinti mintimis, medžiaga su kolegėmis ir grįžus panaudoti praktiškai savo mažose mokyklėlėse. Jos nėra tokios laimingos, kai Chicago ar kitų didesnių lietuvių kolonijų mokytojai.

Ypatingai dabar, kada į lituanistines mokyklas ateina silpnai kalbantys lietuviškai arba visai lietuviškai nekalbantys. Be to, pačios jaunos mokytojos – mamos daugumoje yra nebaigę lituanistinio instituto ir joms mūsų prityrusių pedagogų pagalba būtina. Atvykę į šią studijų savaitę, tikėjosi ne sausų paskaitų, bet daugiau svarstybų: pasidalinti savo patirtimi, gyvų diskusijų, kurios praplėstų jų akiratį ir palengvintų jų darbą savo lituanistinėse mokyklose.

Deja, neturint vietos paskaitų salėje jų opių problemų sprendimui, visos šios užsidedusios mokytojos – entuziastės, susirinkdavo nuošalioje vietoje, po ažuolu ar kurios vienos mokytojos kambaryje ir ten ieškodavo naujų veiklos būdų turtinti mokyklos gyvenimą.

Diskusijose taip pat buvo kalbama apie gautą iš Lietuvos Švietimo ministerijos knygų pritaikymą ir vartojimą mūsų lituanistinėse mokyklose. Ta mintimi vedamos, mokytojos nutarė vieną rudens savaitgalį atvykti į Chicago ir turėti darbo konferenciją, kurioje konkrečiai ruoš mokyklinę medžiagą.

Jaunos mokytojos nuoširdžiai dėkingos JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo tarybos pirmininkei Reginai Kučienei, kuri kiek galėdama, stengėsi mums padėti įgyvendinti mūsų siekius. Miela pirmininke, ačiū už Jūsų pasišventimą ir begalinį norą aukojant savo brangų laiką, kad lituanistinis švietimas išeivijoje suklestėtų. Ačiū Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Švietimo komisijos pirmininkei Mildai Lenkauskienei už mūsų pateiktų minčių parėmimą.

Turime viltį, kad ateinančių metų mokytojų studijų savaitė bus turtingesnė mums reikalingomis žiniomis.

Jaunos mokytojos

■ Laiškai Dirvai

NAUJI LIETUVOS PILIEČIAI KEISTOMIS PAVARDĖMIS

Lietuvos Respublika suteikė Lietuvos pilietybę eilei asmenų gimusiems užsienyje. Gerai, kad taip daroma.

Iš "Forumo" nr. 12, 1991 m., "Dirva" nr. 30, 1991 m. paskelbė Lietuvos pilietybę gavusiųjų pavardes. Kai kurios pavardės yra nelietuviškos, kai kurie įrašyti pusiau vyrais pusiau moteriškai, nes vardas moteriškas, o pavardė vyriška. Spėtina, čia yra nelemtas kai kurių užsienio lietuvių moterų ar mergaičių noras save vadinti vyru, kai aiškiai matyti, kad tas asmuo ne vyras, o moteris. Keistai skamba, kai naujai supažindinama

moteris pasako savo pavardę vyriška galūne. Lietuvių kalba yra tokia tobula, kad iš pavardės galima žinoti, ar moteriškos lyties asmuo yra mergaitė ar ponias, ar vyras.

Yra naujų keistumų: viena įsirašė vyriška pavardė, o skliausteliuose mergautinę pavardę. Kitos du pirmieji vardai – gražūs lietuviški, o pavardė taip neaiški, kad nei vyriška, nei moteriška.

Tų asmenų neišvardinu. Tikiu, jie patys susipras vadintis kaip lietuvių kalboje nustatyta. Amerikoje gyvenančios lietuvės, lietuvaits galėtų pratintis prie taisyklai lietuviškai skambančių pavardžių.

Lietuvos Respublika, išduodanti Lietuvos pasus, turėtų klaidingai pasiūlytas

Rita Nomickaitė, V. Jakubėno draugijos skyriaus vedėja Vilniuje, su draugijos pirm. Ed. Šulaičiu iš Chicago.

pavardes (moteris vyriška pavardė) įrašyti teisingai lietuviškai. Svetimame krašte gimęs ar gimusi, priimančios Lietuvos pilietybę turėtų būti įrašomi lietuviškai, o ne svetimtautiškai.

Tikėtina, Lietuvos Respublika netrukus savo piliečiams išduos Lietuvos Respublikos piliečio pasus. Ta proga daugybė lietuvių ir lietuvaits galėtų susilietuvinti pavardes. Tuo būtų, iš dalies, apsivaloma nuo okupantų prikegtų svetimų sužalotų pavardžių.

*Algirdas Gustaitis,
Los Angeles.*

VILTIES YRA...

Praėjusios savaitės nepajėgia užgožti atsiminimų – minčių ir jausmų –, kuriuos paliko Ritos Merkelytės Lynn vizitas Lietuvoje.

Rita Merkelytė Lynn – Londono Grupinės Analizės Asociacijos narė, šiuo metu dirbanti Los Angeles, birželio mėnesį kartu su savo kolega Raymond Blake (Londonas) pravedė Lietuvos psichologams ir psichoterapeutams grupinės analizės seminarą. Atvykusi savo asmeninėmis lėšomis, negailėdama jėgų, sveikatos ir širdies šilumos, Rita dalinosi savo turtinga profesine patirtimi, o bendraudami be vertėjo galėjome giliau ir subtiliau suvokti dėstomus dalykus. Naudingi teoriniai užsiėmimai, diskusijos, supervizijos, asmeniniai išgyvenimai grupėse – tai stiprus veiksnys nesustoti pradėtame kelyje. Neišdils iš atminties ne tik įgytos žinios, bet ir kartu su Rita praleisti vakarai.

Nuoširdus ačiū Jums už nuostabias asmeninio bendravimo akimirkas, už lietuviškas dainas, už meilę gimtinei. Lietuvos Grupinės Terapijos Asociacijos nariai dėkingi už dovanotas knygas, kompiuterį, taip reikalingus mūsų kasdieniniame darbe.

Šiandien daugybei Lietuvos žmonių, gyvenančių nuolatinėje psichologinėje

KOMPOZITORIAUS VI. JAKUBĖNO DRAUGIJOS SKYRIUS VILNIUJE

Praėjusį mėnesį Lietuvoje viešėjo Chicagoje veikiančios komp. VI. Jakubėno draugijos pirm. žurn. Ed. Šulaitis. Jis pakvietė ten gyvenančią VI. Jakubėno kūrybos žinovę, muzikologę Ritą Nomicaitę ir buvo įsteigtas šios draugijos skyrius. Kaip žinoma, R. Nomicaitė savo diplominiam darbui buvo pasirinkusi VI. Jakubėno kūrybą, nežiūrint, kad tada apie VI. Jakubėną ir kitus į užsienį pasitraukusius lietuvius, buvo skersakiojama.

Vilniuje įsteigtas skyrius žada surengti VI. Jakubėno autorinį koncertą ir minėjimą šio kompozitoriaus 15 metų mirties sukakčiai atžymėti. Taip pat bus įsteigta ir VI. Jakubėno vardo premija geriausiai metų muzikinei recenzijai. Be to šis skyrius kaupys medžiagą apie kompozitorius, ją saugos ir populiarins VI. Jakubėno kūrybą.

***

įtampoje, reikalinga kvalifikuota psichoterapinė pagalba. Akivaizdu, kad norint tapti kvalifikuotu grupinės analizės specialistu, taip reikalingu šių dienų Lietuvai, nepakanka savaitės seminaro. Svajojame apie sistemingas studijas, apie galimybę tęsti pradėtą darbą ir viliamės, kad pavyks įveikti materialinius sunkumus ir įgyvendinti mūsų bendrą siekį. Seminaro dalyvės:

*Rūta Liaudanskienė
Roma Pivorienė
Aušra Kurienė*

~~~~~  
NEPAMIRŠKITE  
ATNAUJINTI  
DIRVOS  
PRENUMERATĄ  
~~~~~


Svečiai iš Lietuvos Balzeko muziejuje per džiaugsmo šventę rugsėjo 8 d. Iš k.: S. Tauragis, R. Subatniekienė, D. Petrauskaitė, S. Šulaitytė.

TAIP GIMSTA KAPITALIZMAS...

Vladas Vijeikis

Jau kelintą kartą susitinkame su Florijonu ir vis dar negalim baigti pasikalbėjimų apie Lietuvą. Mat Florijonas tik ką grįžo iš Lietuvos. Dvi savaites praleido po 48 metų nebuvimo. Tad išpūdžių begalės, į tryliką jaučio odų nesurašytum. Tad nutaikęs gerą nuotaiką, klausiu:

– Kas tau, Florijonai daugiausiai įstrigo Lietuvoje?

– Florijonas ilgai galvojo. Pasikasė pakaušį kelis kartus ir pagaliau sako:

– Kainos.

Šiek tiek nustebau. Florijonas, finansistas. Kaip čia dabar? O Florijonas pasigriebė rimtimi ir sako:

– Kainos nuostabios. Pavaišinau visą savo grupę konjaku. Keturi buteliai. Gaila ne lietuviški. Iš Gruzijos atvežti. Ir kiek man kainavo? 136 rubliai. Pasikaičiuok, jeigu bent kiek aritmetikoje nusimanai. Mažiau negu 4 doleriai. Nusivežiau savo giminaičius į geriausią restoraną Vilniuje. Keturios žmogystos – du doleriai. Per visus Šiaulius pervaziavus su taksi. Duodu du dolerius. Sako: per daug. Vos nenualpau. Niekad Amerikoje negirdėjau tokio pasakymo. Šapokos Lietuvos istoriją, Nidoje par davinėja po 20 rublių. Tai beveik 70 centų. Kad taip pargabenus į Ameriką. Koks puikus biznesas. Tik kad pirktų. Pepsi Cola bonka, vienas rublis dvidešimt kapeikų. Man jau sunku suskaičiuoti. Kiek? Matau, kad griebiesi rankų ir kojų pirštų. Tegul gudresni skaičiuoja. Dabar tau didžiausias smūgis. Visi rūkoriai paskaitę, nukeips. Žiūriu, Trakuose amerikietiškos cigaretės 22 rubl. O kiek čia moki? Matau, kad arti nualpimo. Tad išgerk Gruzijos konjako, kurį per visas munitines pervežiau. Mokėjau nepilnus 2 dolerius. Neužspringk išgirdęs kainą.

– Florijonai, čia kalbėjai apie kasdienes vertybes, o kaip apie šiaip sau kasdien nereikalingus dalykus?

– Jeigu prie mažai reikalingų priskaitysi gėles, tai jų visur pilna. Gėlės pardavinėjamos daugelyje vietų. Ir kam jos? Gal, kad pralinksminus save po ilgo stovėjimo eilėje?

– Kiek čemodanų nuvežei savo giminėms? – labai proziškai paklausiau. Florijonas nenustebo. Toks klausimas visiems įprastas.

– Žinoma, kad nuvežiau. Bet tokių niekų, kad man gėda prisiminti. Geriau doleriais būčiau vežęs.

– Ar čia tavo tokie išpūdžiai?

– Išpūdžių daug. Ar aš tau pradėsiu verkti, kad neatpažinau tų vietų kur jaunasis bėgiojau ir futbolą spardžiau? Kur mergaitę parke ant suolo kalbinau ir niekus kalbėjau? Nebėra tų vietų. Laisvės Alėja Kaune, lyg ir ta pati. Bet nuotaika ne ta. Nėra tos dvasios, nėra nuotaikos. Vaikšto ten

kaip ir mes vaikščiojome, bet kur jausmai, kurie visame ore virpėjo?

Florijonas įpylė dvigubą dozę Gruzijos konjako ir pralinksmedžius sušuko:

– Už naują kartą, kuri Laisvės Alėją dar ilgus šimtmečius šlifuos.

Kadangi dar buvo ankstyvas laikas, tad nepaleidau Florijono.

LIETUVIŲ FONDAS / LITHUANIAN FOUNDATION, INC.

3001 W. 59th Street • Chicago, IL 60629 • (312) 471-3900

Santrumpos: atm.įn.=atminimo įnašas, pavardė po dvitaškio=aukotojas, įm.=įmokėtojas, asm.=asmuo, suma po pavardės=įnašų iš viso.

1991 m. liepos mėn.

2 X \$10	Tomkutė Milda, \$135; Wolff Valeria, \$215.
1 X \$12	Ponelis Pranas atm.įn., \$200.
1 X \$13.90	Šaulys prel. Kazimieras atm.įn., \$2,311.
4 X \$20	Keliuotis Juozas atm.įn., \$190; Paliulis Vytautas atm., \$120; Petrauskas Steponas atm.įn., \$460; Tamašauskas Juozas ir Petronelė, \$810.
12 X \$25	Bačiulis Petras, Alfonsas ir Salomėja atm.įn., \$375; Dailidienė Valentina ir Zigmas (miręs), \$300; Daukantas Bladas ir Zuzana, \$650; Gustaitis Juozas atm.: Petrauskienė Regina, \$625; Ilgūnas Stasys ir Irena, \$125; Kardysauskas Mrs. W. atm.įn.: Buffalo Lietuvių Klubas, \$25; Keblinskas Darius A., \$150; Keblinskas Julius P., \$150; Rutkauskas Jonas atm.: Galinienė Irena, \$2,460; Šimukonis Algirdas, \$125; Steponaitis kun. Justinas, \$275; Valaitis Antanas, \$150.
2 X \$30	Petrauskas Adakris ir Salomėja, \$200; Raubienė Ona atm.įn.: Vasiliauskas Vladas ir Stefa, \$30.
2 X \$40	Jankus Danutė ir Eugenijus (miręs), \$400; Petravičienė Lidija, \$270.
1 X \$45	Naujokaitis Mykolas ir Elena, \$300.
10 X \$50	Banys-Banevičius Kazimieras atm.įn.: Banevičius Victor ir Adelija, \$250; Dapkus Petras ir Ilona, \$300; Giedraitienė Elena atm.: Baras Stasys ir Elena, \$1,050; Gurėnas Bronius ir Marija, \$1,450; Ivaškienė Ona atm.: Ford Ken ir Jeanne, \$3,060; Keblinskas Algirdas P., \$700; Keblinskienė Vida, \$700; Mačiulis Kostas ir Lillian, \$200; Matulaitis Andrius atm.įn.: Nenortas Vaclovas ir Konstancija, \$50; Sadauskas Kazimiera ir Aleksas (miręs), \$150.
1 X \$60	Rastauskienė Konstancija atm.įn.: Rastauskas Augustinas, \$175.
1 X \$70	Bernotavičienė Irena Regina atm.įn.: Bernotavičius Petras, \$1,010.
1 X \$75	Erlingis Linas, \$100.
23 X \$100	Ashmanskas Thomas, \$350; Baksys Bronius, \$500; Bankauskas Česlovas, \$1,100; Černius Kazys ir Filomena, \$4,400; Draugelis Arūnas ir Irena, \$625; Giedraitis Vytautas atm.įn.: Giedraitienė Aniceta, \$100; Haugen Denise, \$100; Juodviršis Juozas atm.įn.: Juras dr. Frank, \$205; Kankus Leonas ir Stasė, \$1,500; Karoblis dr. Vytautas ir Antanina (mirusi), \$8,300; Lukienė Liusė Regina: Lukas Jonas, \$1,185; Markus Romualdas ir Amelia, \$300; Miškinis Kęstutis A., \$100; Norvilas Kostas A., \$500; Polekauskas Petras ir Elena, \$200; X, \$650; Raugas Balys ir Marija, \$400; Skomantas Juozas, \$400; Steponavičius Arkivysk. Julijonas atm.įn.: Prunskis prel. Juozas, \$100; Stukas Albinas, \$400; Surdokas Cezaris ir Stasė, \$400; Valius Šarūnas, \$100; Valūnas Petras ir Laima atm.įn.: Gruzdis Ginė, \$320.
1 X \$120	Gimbutas dr. Jurgis, \$620.
1 X \$125	Žuvusiems 1991 m. sausio 13 d. Vilniuje atm.įn.: Peckaitis J. \$100, Juodvalkis A. \$25, \$350.
3 X \$150	Bobelis Antanas ir Danutė, \$250; Liorentas Jonas atm.: Skučas Donatas ir Gina \$100, Purelis Elena \$50, \$1,550; Mačiulis Julius ir Paulina, \$250.
1 X \$170	Daunorienė Janė atm.: Kova Bronė \$100, draugai \$70, \$3,170.
2 X \$200	Bartosevičius Eugenijus atm.įn.: Bartosevičius Eugenija, \$3,500; Šulaitis Alfonsas atm.: Šulaitienė Anelė, \$400.

mažai ir Amerikoje.

Štai skaitau: pristato į Lietuvą visokių gėrybių. Išminėta visa eilė skanėstų. Tarp jų: 2 dėž. džiovintų slyvų, 2 dėž. razinų, dėžė ananasų, 1 dėžė kažko. Pastebėjai tašką po dėž. Taip ir nežinai ar tai dėžė, ar dėžėlė, ar dėžutė. Kiti skelbėjai net nežymi svorio nei skaičiaus. Kitas siūlosi pervežti dolerius, nors dabar gali dolerių vežti kiek nori. Vis tai būsimieji milijonieriai.

***

I TAUTOS DŽIAUGSMĄ JUNGĖMĖS IR MES

Jurgis Janušaitis

Visam pasauliui pagliau pripažinus Lietuvos 1990 m. kovo 11 d. aktą – Nepriklausomą Lietuvą, džiaugiasi visa lietuvių tauta, džiaugiasi lietuvių išeivija, džiaugiasi ir mažos, bet gyvos Daytona Beach, Floridoje, nausėdijos lietuviai.

Tą didįjį džiaugsmą išreiškė š.m. rugsėjo mėn. 8 d., ALT S-gos Daytona

Beach skyriaus suruoštame Tautos šventės minėjime.

Minėjimas pradėtas iškilmingomis, lietuviams skirtomis, pamaldomis, Prince of Peace, Ormond Beach, katalikų bažnyčioje. Šv. Mišių pradžioje bažnyčion įnešamos JAV ir Lietuvos vėliavos, palydimos tautiniais drabužiais pasipuošusių moterų. Šv. Mišias aukoja lie-

tuvių sielovados reikalais besirūpinęs labai mielas kun. Ričardas Grasso. Prieš pradėdamas šv. Mišių auką, jis nuoširdžiai pasveikina lietuvius, sulaukusius savo tėvynės Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Pažymėję lietuvių tautos ryžtą, siekiant nepriklausomybės, ir Bažnyčios, persekiotos ir žudytos, tvirta tikėjimą į žmogiškąsias vertybes – į Dievą, į laisvę, į nepriklausomybę. Prisiminė visų tautų siekius laisvo ir nepriklausomo gyvenimo.

Choras Sietynas, vado-

vaujamas muz. Antano Skridulio, įnešant vėliavas, gieda maldą už Tėvynę – Ap-saugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį.

Šv. Mišių metu lietuviškai skaitymus skaito Kazimieras Barūnas, o vėliau skaitė savo kūrybos, labai jautrią maldą tikintiesiems. Pamokslą pasakė kun. Ričardas Grasso, plačiau nušviesdamas tautų siekius, taigi ir Lietuvos ištvermę prieš komunizmo imperiją, kuri, kaip negyvenimiška, žmoniją pavergianti, sugriuvo.

Šv. Mišių aukas prie altoriaus atnešė ALT S-gos ilgametis veikėjas buvęs skyriaus pirmininkas Vytautas Abraitis su žmona Stella ir klubo pirmininkas Jonas Daugėla su Jadvyga Paliulienė.

Šios pamaldos, pirmą kartą po daugelio metų meldžiantis už laisvą, nepriklausomą Lietuvą, paliko visiems gilų įspūdį.

Tuoju po pamaldų, para-pijos salėje buvo minėjimo akademinė dalis. Minėjimą, sveikinimu su Lietuvos nepriklausomube, pradėjo ALTS-gos Daytona Beach skyriaus pirmininkė Marija Šarauskienė, pakviesdama paskaitai klubo pirmininką Joną Daugėlą.

Paskaitininkas paruošė tikrai įdomią Lietuvos istorijos kelią nusakančią kalbą. Įžvalgiai paskaitininkas analizavo didžiosios kunigaikštystės, nepriklausomo gyvenimo ir okupacijų metais išgyventus lietuvių tautos laikotarpius, nusakydamas tautos sekmes, laimėjimus, ryžtą ir pagaliau atsiektą pergalę po sunkių tautos vergijos metų. Švenčiame didingą šventę – Lietuva vėl laisva ir nepriklausoma – sakė kalbėtojas, o minėjimo dalyviai šį džiaugsmo šūkį palydėjo audringais plojimais. Paskaita gyva, pilna gražių istorinių pavyzdžių. Kalbą baigus, kalbėtojas paprašo pagerbti tylos susikaupimo minute visus lietuvių tautos didvyrius žuvusius Vilniuje, Medininkuose ir laisvės kovų savaroje, tuo pat metu choras Sietynas sugieda giesmę – Nuliūdo kapais apsiklojus tėvynę.

Po to choras Sietynas, padainavo keturias patriotines dainas. Tėviškėlė – Br. Budriūno, žodž. P. Stelingio; Tėviškės klevai ž. A. Matučio, muz. Jurgio Gaižausko; Tėvynė Lietuva ž. V. Bložės, muz. A. Bražinsko; Tėvynės maršas – ž. N. Griginaitės, muz. Giedrės Gudauskienės. Meninė dalis trumpa, bet gražios, patriotinės dainos labai tiko šiai progai, mintimis klausytojus nukėlė į laisvą nepriklausomą Lietuvą, kur mūsų kartai likę tiek daug gražių prisiminimų. Meninės dalies programos pranešėjas buvo Kazimieras Barūnas.

Minėjimas pradėtas, visiems sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus, o ypač didingai šį kartą skambėjo Lietuvos himnas, laisvos Lietuvos garbei.

Po koncerto ilgametis Tautinės sąjungos veikėjas ir buvęs skyriaus pirmininkas Vytautas Abraitis ir Stella Abraitienė skyriaus pirmininkės M. Šarauskienės (Nukelta į 10 psl.)

2 X \$300	Dūda Kazimieras, Jonas ir Bonifacijus atm.įn.: Cukurienė Janina, \$300; Radis Pranas ir Marija, \$1,000.
3 X \$500	Liaukus Justinas ir Elena, \$4,200; Šakinskas Petras (miręs) ir Julija, \$2,500; Stašinskas kons. Vytautas atm.įn.: Parravicini Stašinskaitė Ona, \$700.
1 X \$535	Paulikas Jurgis atm.įn.: Paulikas Olga, \$1,000.
1 X \$990	Adomaitis Jonas atm.: Adomaitienė Ona, \$1,400.
1 X \$1,000	Orvidas Adolfas ir Vaclava atm.įn.: Paulius Romana, Jonauskas Vitas ir Tamulionis Brigita, \$2,000.
1 X \$1,215	Klimas Raimundas atm.įn.: Sakus Mr. & Mrs. G. A. \$500, Pacevičius dr. Ant. ir Sofija \$200, Pacevičius dr. Antanas ir Lilija \$200, Pacevičius Algis ir Rūta \$100, Pacevičius Vytas \$100, Aukštuolis Mečys ir Genutė \$50, Mironovich Roman ir Adriana \$40, Fulop Louls ir Melinda \$25, \$1,695.
1 X \$2,000	Gudelis Aleksandras, \$2,000.
1 X \$8,000	X, \$37,000.

I š v i s o \$20,720.90

1991 m. rugpjūčio mėn.

1 X \$35	Urbšaitis Kazys, 80 gimtad. proga įm. Marija ir Zenonas Punkriai, \$785.
11 X \$100	Balsys Alvydas, \$100; Cikanavičius Valdas, \$100; Galdikas Antanas ir Filomena, \$1,900; Jankauskas Antanas, \$100; Jankauskas Rolandas atm.įn.: Jankauskas Casimira, \$100; Jankauskienė Vida, \$100; Jurksaitis Victor, \$100; Latvėnas Alfonsas ir Ona atm.įn.: Latvėnas Rimas, \$300; Slapšienė Marija atm.įn.: Galdikas Antanas ir Filomena, \$300; Tamulis John ir Teodora, \$200; Zarskus Stasys, \$100.
1 X \$140	Daunoras Juozas atm.: Koviėnė Bronė \$100 ir 3 kt. asm., \$3,310.
1 X \$145	Šaulys Antanas, \$145.
1 X \$155	Šaulys prel. Kazimieras atm.įn.: Šaulys Antanas, \$2,466.
3 X \$200	Angeleika Bronius ir Juzė, \$810; Jokubka dr. Petras Ironis ir Elena, \$600; Žiūrliai Baltramiejus ir Julija atm.įn.: Sotelienė Marija, \$300.
1 X \$265	Balys dr. Stasys K. atm.: Valicenti John, Aldona & Tina \$100, Evanoff family \$35, Kairaitis Ant. \$30, Baniukaitis Vytautas ir Nijolė \$30 ir 6 kt. asm., \$965.
1 X \$400	Baltrušaitis Algimantas, Vytautė, Tomas ir Gabija: įm. Andrius Baltrušaitis, \$1,000.
1 X \$525	Treinys A. atm.: Bergas E. ir V. \$30, po \$25 Ambraziejus J. ir P., Biknaitis Juozas, Cibas Stanislava, Galinienė Irena, Jančauskas D. ir V., Jansonas Ed. ir I., Kapočius J., LB Cape Cod Apylinė, Mickūnas Č. ir I., Slapelis Stella, Šereška J., Vaitkus V. ir O., Vengris J. ir O. ir 10 kt. asm., \$625.
1 X \$33,141.80	Juškus Stasys, testamentinis palikimas, \$33,641.80.

I š v i s o \$36,506.80

Lietuvių Fondo pagrindinis kapitalas 1991.VIII.31 pasiekė 5,395,532 dol. Gautomis palūkanomis parėmė lietuvišką švietimą, meną, kultūrą ir jaunimą 3,073,786 dol.

Palikimai sudaro svarbią Lietuvių Fondo dalį. Iš viso palikimais gauta 1,627,534 dol.

Sudarykime testamentus ir bent dalį turto palikime Lietuvių Fondui. Testamente įrašykime šį tikslų pavadinimą:

"LITHUANIAN FOUNDATION, INC., A NOT-FOR-PROFIT TAX EXEMPT ILLINOIS CORPORATION, CHICAGO, IL"

Visi remkime Lietuvių Fondą nes gautomis palūkanomis remiama lietuviybė.

EKSPONATAI IŠ ISTORIJS IR AETNOGRAFIJOS MUZIEJAUS

1991 spalio 13 d., sekmdienį, nuo 11:00 iki 2:00 val., Dievo Motinos parapijos salėje, klevelandiečiai turės progą pamatyti eksponatus iš Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejaus Vilniuje. Parodos lankytojai pamatys autentiškus 19 a. pabaigos ir 20 a. pradžios Klaipėdietės, Suvalkietės, Dzukės, Aukštaitės ir Žemaitės tautinius rūbus, 25 medines skulptūras iš įvairių Lietuvos vietovių ir 33 fotografijas, vaizduojančias senąjį Lietuvos kaimą – sodybas, kryžius, kapinaites.

Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejaus direktorius Eugenijus Skrupskelis trumpai aptaria muziejaus istoriją.

"Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus – didžiausias eksponatų skaičiumi ir seniausias Lietuvoje. Įkurtas 1855 m., Vilniaus Senienų muziejaus vardu, po Vilniaus universiteto uždarymo jis tapo vieninteliu viešu kultūros židiniu, Lietuvos didžiosios kunigaikštystės kultūros ir istorijos propaguotoju. Tai pasirodė pavojinga ir nepriimtina caro administracijai, todėl po 1863 m. sukilimo numalšinimo iš muziejaus

buvo išvežti į Maskvą (kur laikomi ir dabar) vertingiausi, Lietuvos istoriją atspindintys eksponatai. Muziejaus bibliotekos pagrindu buvo įkurta Vilniaus viešoji biblioteka, o pats muziejus tapo valstybiniu, bibliotekos dalimi.

1919 m. surinkus išblaškytas kolekcijas, muziejus buvo pavadintas Istorijos-etnografijos muziejum. Jo direktorium paskirtas J. Basanavičius.

Lenkų ir sovietinės okupacijos metais muziejaus rinkiniai ne kartą buvo dalinami ir perduodami įvairioms institucijoms. Tik 1952 m. sujungus išdalintus rinkinius, buvo galutinai suformuotas Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus.

Nuo 1965 m. jis įsikūrė istoriniame Lietuvos valstybingumo centre – Vilniaus pilii teritorijoje.

Muziejus turi apie 407,000 vienetų. Jam priklauso skyriai: Gedimino pilis, Artilerijos bastijonas, Architektūros muziejus Vilniuje, dr. J. Šliūpo muziejus Palangoje. Muziejų aplanko per metus apie 500,000 lankytojų."

P.J.

I TAUTOS DŽIAUGSMĄ JUNGĖMĖS IR MES

(Atkelta iš 9 psl.)

pakviečiami pakelti tostą už laisvą nepriklausomą Lietuvą ir už jos ryžtingą prezidentą Vytautą Landsbergį. Pakeliamos vyno taurės, nuaidi "Valio, valio", sveikinimai ir linkėjimai.

Po to visiems dalyviams bendros vaišės, paruoštos skyriaus moterų, vadovaujamų Natalijos Subačienės, o kitos skyriaus narės vaišėms prikepė skanių pyragų.

Vytautui Abraičiui ir Stašui Šarauskui vadovaujant buvo išdalintos gausios, šio telkinio lietuvių suaukotos, laimės šulinio dovanos. Visas šio gražaus renginio pelnas – gražiam tikslui – pa-

remti Lietuvos atstovybės išlaikytą Washingtone.

Skyriaus pirmininkė Marija Šarauskienė pabaigoje tarė padėkos žodį visiems, bet kuo prisidėjusiems prie šio prasmingo tautos šventės minėjimo. Minėjime dalyvavo virš 100 žmonių.

TRANSPAK praneša
KALĖDINIAI SIUNTINIAI Į LIETUVĄ pristatomi į namus su **NUOLAIDA**. Specialus susitarimas. Rūbai, maistas, vaistai **BE MUITO**. Nuolaida galioja rugsėjo ir spalio mėnesiais. Taigi, paskubėkit. Iš kitur siųskite paštu arba UPS.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
tel. 312-436-7772.

RYŠIAI SU GIMTIOJU KRAŠTU

Iš Amerikos jaunoji karta vyksta paskaitoms į Lietuvą. Tą patį daro ir Izraelio atžalynas. Šį pavasarį Dusia Lanaitė – Krečmer dviem mėnesiams buvo nuvykusi Lietuvon. Ji dėstė chemiją Vilniaus miesto chemijos mokytojams, o Lietuvos Respublikos žydų nacionalinėje mokykloje skaitė paskaitas apie hebrajų kalbos dėstymo metodiką ir aiškino žydų religines šventes ir tradicijas. Savo paskaitoms paryškinti D. L. Krečmer buvo atsivežusi vaizdajuostes ir foto nuotraukas. Be to, ji dalyvavo radijo programų diskusijose.

Dusia Lanaitė Krečmer gimė 1948 m. Kaune. 1966

m. su aukso medaliu baigė J. Jablonskio vidutinę mokyklą. 1971 m. baigė Vilniaus Universiteto chemijos fakultetą. 1972 m. emigravo į Izraelį, kur dėsto chemiją Bar-Ilano Universiteto mokykloje.

Išvykdama iš Vilniaus Dusia L. Krečmer gavo padėkos raštus iš Lietuvos Respublikos Kultūros ir Švietimo ministerijos, Vilniaus miesto Švietimo Skyriaus ir Vilniaus Žydų Nacionalinės Mokyklos. Su skaudama širdimi, didelio būrio draugų ir buvusių mokslo kolegų išlydėta Dusia grįžo į Izraelį, pasižadėjusi vėl sugrįžti padėti į laisvą besikeliantį Lietuvai. Ger.J.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE

FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home 2533 West 71st Street Chicago, Illinois 60629 1-(312)-476-2345 Hills Funeral Home 10201 South Roberts Road Palos Hills, Illinois 60465 708-430-4455 Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345 ANTHONY B. PETKUS DONALD A. PETKUS	Petkus Funeral Home 1410 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-863-2108 Petkus-Butkus Funeral Home 1446 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-652-1003 DONALD M. PETKUS LAWRENCE C. GASUNAS

"TORVIL" LTD.

FORMERLY L & J CANADIAN-EUROPEAN EXP. IMP. CO.

PARCELS SERVICE

NEW LOWEST PRICES
DOOR TO DOOR DELIVERY

- ▶ **PARCELS PACKED BY CUSTOMER** (New and Used Clothing) (min. 5kg/12Lbs., no max. limit)
- ▶ **STANDARD FOOD PARCELS** (regular delivery)
- ▶ **EXPRESS FOOD PARCELS** (14 days delivery)
- ▶ **MONEY** (hand to hand delivery)
  - regular (4 weeks)
  - express (7 business days)
- ▶ **DELIVERY OF DRUGS AVAILABLE WITH DOCTOR'S PRESCRIPTION**
- ▶ **MEDICAL INSURANCE FOR VISITORS** (Canada only)
- ▶ **INVITATIONS FOR VISITORS**
- ▶ **SALE OF RUSSIAN CARS** Lowest prices - 3 weeks delivery (Volga, Lada, Samara, Moskvich, Tavria, Niva).

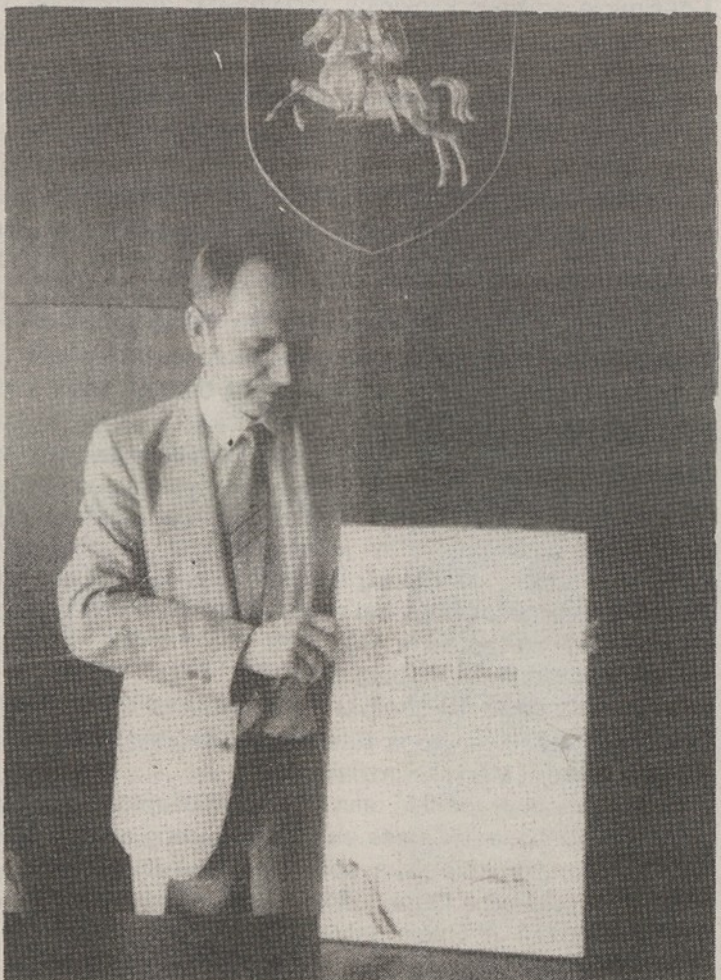
COMING SOON "AIR CARGO"

CANADA Head Office 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1 Tel: (416) 798-3320 Fax: (416) 798-3321 Branch TORVIL PARCELS 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9 Tel: (416) 534-3860 Fax: (416) 533-4910	LITHUANIA LATVIA ESTONIA UKRAINE BYELORUSSIA MOLDAVIA ARMENIA GEORGIA LENINGRAD MOSCOW	U.S.A. Head Office 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622 Tel: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875 Branch R&R INTERPOSTMIR CO. 1055 Broadway Buffalo, N.Y. 14212 Tel / Fax: (716) 894-9880 ACCEPT PARCELS BY UPS

Dusia Lanaitė Krečmer (viduryje) su radijo "Vilniaus Varpas" programos dalyviais.

CLEVELANDE ir apylinkėse

Kauno miesto Tarybos pirmininkas G. Pukas susigimina-
vęs su Clevelando miestu seserijos ryšiais.

BALF METINIS VAJUS

Cleveland'o BALF sky-
riaus metinis aukų vajas pra-
dedamas spalio 1 d. Šis va-
jus yra labai svarbus, kadan-
gi šalpos – labdaros darbas
reikalingas visą laiką ir vi-

sur. Tuo labiau Lietuvai at-
gavus nepriklausomybę.
Jos atstatymui reikalinga vi-
sokiariopa parama.

Tikimės, kad jūs ir šiais
metais paremsite BALFĄ
savo duosnia auka.

LIETUVIŲ DIENŲ CLEVELANDE
PROGRAMA

Šeštadienį, spalio 12 d., 7:00 val. vaidinimas –
V. Alanto 3 veiksmų drama "AUKŠTADVARIS"
Stato Toronto lietuvių dramos teatras "Aitvaras"
Bilietų kainos: 15, 10 ir 7 dol.

Vietas užsisakyti pas M. Aukštuolį 481-9928 arba
A. Stungienę 944-3669

Sekmadienį, spalio 13d. 11:00 – 2:00 val. paroda
"Lietuvos prisiminimai"

Bus išstatyti eksponatai iš Lietuvos istorijos ir etnografijos
muziejaus Vilniuje.

Vaidinimas ir paroda vyks Dievo Motinos parapijos
auditorijoje.

JAV LB Clevelando Apylinkės Valdība

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą rūdiesio
valandoje. Didele aikštė automobi-
liams pastatyti.

Rugsėjo 14 d. 1991 m. Dievo Motinos bažnyčioje sukūrė šeimą Tadas ir Pamela Kijauskai.
V. Bacevičiaus nuotr.

Aukos BALFUI yra atlei-
džiamos nuo federalinių mo-
kesčių ID No. II-1630910.
Už jūsų auką iš anksto dė-
kojame.

BALF tradiciniai pietūs
spalio 6 d. 11:30 Dievo Mo-
tinos parapijos svetainėje,
veiks loterija. Visi kviečia-
mi. Kaina \$ 5.

ANTKLODŽIŲ
SEKMADIENIS

Spalio 12-13 d. savaitga-
lį Sv. Jurgio parapijoje bus
metinė antklodžių rinkliava,
kuria globoja Šv. Vincento
Pauliečio dr. ja. Atneškite
šiai rinkliavai naujas arba
mažai dėvėtas antklodes,
paklodes, pagalvių užvalka-
lus, rankšluosčius bei šluos-
tukus. Priimamos ir pinig-
nės aukos. Kasmet Šv. Jur-
gio parapija išdalina virš
100 komplektų surinktų
daiktų jų reikalingiems.

Ger. J.

RUDENS FESTIVALIS

Šv. Jurgio parapijos ta-
ryba š.m. lapkričio 10 d. sek-
madienį rengia metinį ru-
dens festivalį, kuris prasidės

po 10:30 val. sumos para-
pjos salėje. Kaip kasmet
ten bus įvairenybės: žaidi-
mai jaunimui ir jauniems
dvasioje, \$2,000 loterija, ka-
lakutų ir kumpių stalai, do-
vanos, gėrimų ir vyno stalai
ir kt. Visi yra kviečiami da-
lyvauti šiame festivalyje.

ŠV. JURGIO PARAPIJOS
TARYBOS

Posėdis yra šaukiamas
sekmadienį, š.m. spalio 6 d.,
po 10:30 val. sumos para-
pjos salėje. Visi tarybos
nariai yra kviečiami daly-
vauti. Taryba dairosi kandi-
datų spalio 19-20 d. savait-
galio rinkimams. Siūlykite
kandidatus klebonui. Ger. J.

VAIKŲ PRIEŽIŪROS
DARBAI

Puikios salygų pilnas ar tik
valandinis laikas. Nebūtina turi
mokėti anglų kalbą
Skambinkit 247-9030

Skaitykite ir platinkite
DIRVĄ

-KARAS BRAUKIA
KRUVINĄ AŠARĄ-

Tai Algirdo Gustaičio
dienoraštis apie pabėgimą iš
Lietuvos per Vokietiją iki
D.P. stovyklos Hanau.

Aprašo lagerio gyven-
imą, čiurlioniečius, įvairius
koncertus, vaidinimus, spor-
to rungtynes.

Suriša svarbius pasaulio
įvykius su pabėgėlių kasdie-
niniu gyvenimu.

Gausiai iliustruotas, 941
psl. Kaina \$30.00 & pašto iš-
laidos.

Devenų Kultūrinis Fondas

P.O. Box 10782

St. Petersburg, Fl. 33733

ROMAS PUKŠTYS
VĖL VYKSTA Į LIETU-
VĄ rugsėjo mėn. PERVE-
DAMI DOLERIAI, PALI-
KIMAI. Priima užsakymus
AUTOMOBILIAMS. Atsi-
skaityti iki rugsėjo 10 d.

TRANSPAK,

2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
1-312-436-7772.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

GAVOME DAR VIENA KONKURSIŲ NOVELĘ

Atėjo dar viena konkursui skirta novelė iš Lietuvos. Jos išsiuntimo data rugsėjo 12 d. Taigi pagal skelbtą terminą (pašto antspaudo data rugsėjo 15 d.) ji nepavėlavusi.

Anksčiau gautos novelės jau išsiųstos vertinimo komisijai į Chicago. Siunčiame komisijai ir šią – trylikta novelę. Ją atsiuntė Albinas Lalutis ir ji pavadinta "Išveskit ir šunis".

***

PADĖKA R. KUČIENEI

Širdingai dėkojame JAV lietuvių bendruomenės švietimo Tarybos pirmininkei Reginai Kučienei už pastovų rūpestį ir pagalbą Lietuvai, jos žmonėms. Mus pasiekusi Švietimo Tarybos surinkta knygų, drabužių, mokyklinių reikmenų ir maisto siunta, tai didžiulė pagalba Lietuvai šiuo ekonomiškai sunkiu metu.

Su nuoširdžia pagarba
Darius Kuolys
Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministras

***

PAMINĖTA TAUTOS ŠVENTĖ CHICAGOJE

Chicagos Jaunimo Centro rugsėjo 8 d. šio Centro Moterų klubas surengė nusisekusį Tautos šventės minėjimą, kurį pravedą jauni-

Lietuvos gen. konsulas V. Kleiza kalba Tautos šventėje Chicagoje. E. Šulaičio nuotr.

mo atstovė Rita Likanderytė, o pagrindinę paskaitą skaitė buvęs Sibiro tremtinys Povilas Vaičiakauskas. Kalbą pasakė Lietuvos gen. garbės konsulas Vaclovas Kleiza, kuris pasveikino Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo proga, prie kurio nemaža prisidėjo ir išeivijos lietuviai.

Savo poezijos žodžiais minėjimą sutvirtino žinomas poetas Kazys Bradūnas, kuris savo poeziją paaiškino visiems suprantamais vaizdais.

Prieš programą, kuri bu-

vo trumpa ir efektinga (truko tik 1 val.), A. Polikaičiui pritariant akordeonui, buvo sugiedotas Lietuvos Himnas, o po jos – "Lietuva brangi". (cš)

***

NAUJA KNYGŲ SIUNTA

Penktasis konteineris su knygomis Lietuvai – viso 45,500 svarų literatūros – iškeliavo iš Lituhanistikos Tyrimo ir Studijų Centro rugsėjo 18 d. Lenkų laivu į Gdynios uostą. Toliau, sunkvežimiais toji milžiniška siunta turėtų Vilnių pasiekti per keletą savaičių.

Pakrovime dalyvavo virš 30 LTDC savanorių, vadovaujamų LTSC pirmininko prof. dr. Jono Račkausko bei vice pirmininkų Broniaus Juodelio ir dr. Roberto Vito.

Konteinerio persiuntimą jau trečią kartą pilnai finansavo JAV LB "Dovana Lietuvai" Fondas. Tas fondas persiutimui paskyręs \$20,600.

Visi ankstyvesnieji konteineriai iš LTSC yra laimingai pasiekę Martyno Mažvydo Lietuvos Nacionalinę Biblioteką Vilniuje. Iš ten visos knygos paskirtos po visą Lietuvą.

LTSC dėkoja visiems prisidėjusiems knygomis, aukomis arba darbu.

(arza)

***

DIRVA \$30.00 METAMS

Viskam brangstant pa-brango ir Dirvos leidimas: popierius, spausdinimas, pašto ir darbo išlaidos. Vilties Draugijos valdyba rugsėjo 10 d. tuos visus reikalus svarstė ir nutarė Dirvos prenumeratos kainą pakelti. Dabar, nuo spalio 1 d. už Dirvą metams reikės mokėti \$30.00. Pusei metų \$17.00. Atski-ro numerio kaina 65 centai.

Bet keliant Dirvos kainą vienu atveju daroma ir nuolaida. Kadangi Dirvai labai reikalingi nauji prenumeratoriai, tai tris mėnesius – spalį, lapkritį ir gruodį, naujiems skaitytojams, kurie patys užsisako ar artimieji jiems užsako, Dirva metams kaštuoa tik \$20.00.

Naudokitės šia proga. Užsakykite gimtadienį ar vardadienį švenčiant, sukačių sulaukusiems, šventėms atėjus. Tai dovana ne vienai akimirčiai, bet visiems metams.

Dr. J. Vengrio memuarai
MANO KELIAS
270 psl., kaina 12 dol. gaunama:
J. Vengris, P.O. Box 104
Osterville, MA 02655

MALDOS DIENA UŽ LIETUVĄ

Mieli Broliai, Sesės

Šiomet sueina 25 metai nuo Šiluvos Marijos koplyčios dedikacijos Amerikos tautinėje šventovėje Washingtonė. Šią šventovę kasmet aplanko šimtai tūkstančių maldininkų ir turistų.

Šią sukaktį švėsime š.m. spalio 12-13 dienomis su religinėmis iškilmėmis ir kultūrine programa. Simpoziume, kuriam vadovaus prof. dr. S. Sužiedelis, prisiminsime Lietuvos dvidešimtojo amžiaus kankinius. "Dainavos" anmsamblio, vadovaujamo Dariaus Polikaičio, ir garsiojo Lietuvos pianisto Petro Stravinsko koncerte turėsime progos atsigaivinti dvasiniai. Iškilmingomis mišiomis, kurias koncelebruos Washingtono kardinolas James Hickey, Šv. Sosto prapuncijus Amerikai arkivysk. Agostino Cociavillan su lietuviais vyskupais ir kunigais, išreikšime padėką Dievui už Jo globą mūsų tautai. Iškilmingu pasiaukojimo atnaujinimu prašysime, kad Marija ir toliau globotų mūsų tautą, kaip ji globojo per šimtmečius nuo apsi-reiškimo Šiluvoje 1608 metais iki mūsų dienų. Kartu su mumis, lietuviška išeivija, tą dieną melsis ir visa Lietuva. Kardinolas Vincentas Sladkevičius rašo: "Čia Lietuvoje vienybės su jumis dvasioje bendra malda ir pasiaukojimo atnaujinimu."

Šv. Tėvas Jonas Paulius II laiške pasaulio jaunimui teigia, kad šių dienų dramatiškiems pasikeitimams vadovauja Dievo Dvasia, o buvusio Amerikos vyskupų konferencijos pirmininko arkiv. John May įsitikinimu ši taiki revoliucija yra dangaus atsakymas į mūsų ilgametes maldas. Pilnos laisvės ir nepriklausomybės bei dvasinio atsinaujinimo ryžtingai siekianti mūsų tauta yra reikalinga visokeriopos pagalbos, bet ypač maldų – Dievo palaimos.

Todėl spalio 13 skelbiu maldos diena už Lietuvą ir maloniai prašau šia proga atnaujinti lietuvių tautos pasiaukojimą Nekaltajai Marijos Širdžiai.

Kuriems sąlygos leis, atvykime į Washingtoną. Gausiu dalyvavimu šiose iškilmėse viešai paliudisime savo tikėjimą ir išreikšime krikščionišką solidarumą su Dievo ir mūsų pagalbos prašančia tauta. Tikiuos, kad jei politinės sąlygos ir sveikata leis, šventėje dalyvaus ir jai vadovaus Jo. Em. kardinolas V. Sladkevičius.

Nuoširdžiai Jūsų Kristuje,
Vysk. Paulius A. Baltakis, O.F.M.

Brooklyn, N.Y.
1991 VIII. 23

ALLSTATE PASITRAUKIA IŠ N.J.

Allstate draudimo kompanija turinti 900,000 klientų New Jersey valstijoje praneša, kad pasitraukia iš N.J. dėl didelių nuostolių. Konfliktas kilo dėl nesutari-mo su gubernatoriumi Jim Florio, kuris neleido kelti draudimo premijas. Ger.J.

OFFICE SPACE

Small office building, 1st. floor, nicely decorated, approximately 600 sq. ft., excellent Lakeshore location, ample sign space available. \$600.00 / month, includes heat and water.
Call 585-4803 for appointment.

(35-37)

GREEN CARD LOTTERY 40,000 AVAILABLE FOR 1992 CALL NOW

TOLL FREE: 1-800-767-5906

(30-38)

Buvusiems Innsbrucko Universiteto kolegoms

A. A.

Dr. STASIUI BALIUI ir ANICETUI BALIUI

vienas po kito pašauktiems į dausų tolį, jų likusį brolį MEČĮ BALĮ su šeima ir kitas gimines nuoširdžiai atjaučiame.

Dr. Konstancija &
Dr. Julius Šimaičiai

A. + A.

DR. KSAVERAI ŽILINSKIENEI

mirus, dukrai dr. VITAI, anūkei BIRUTEI VILEIŠYTEI ir anūkui PETRUI su šeima gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Birutė Paprockienė

Mūsų Klubo Narei

DR. KSAVERAI ŽILINSKIENEI

mirus, dukrai VITAI ir žentui bei visiems giminaičiams ir artimiesiems reiškiamo širdingiausią užuojautą ir drauge išgyvename sielvartą.

Daytona Beach Lietuvių
Klubų valdyba

Florida.

Pranešame, kad 1991 m. rugsėjo 23-čią dieną, Daytona Beach, FL. sulaukusi gražių 95-kių metų, mirė Lietuvos vyriausia skautininkė

DR. KSAVERA ŽILINSKIENE

Pamaldos Prince of Peace bažnyčioje, o laidotuvės įvyks Waterbury CT
Liko duktė Dr. VITA VILEIŠIEMĖ-SHERWIN. Anūkai: Dr. BIRUTĖ VILEIŠYTĖ, PETRAS VILEIŠIS junior ir proanūkės: ONA VILEIŠYTĖ ir REGINA VILEIŠYTĖ.